

מיצ"ב תשע"ה

מדדי יעילות וצמיחה בית-ספרית

נתוני אקלים וסביבה פדגוגית
עיקרי הממצאים

כסלו תשע"ה - נובמבר 2015

מד'דה בשירות הלמ"דה

על המיצ"ב

על המיצ"ב

- ראמ"ה פועלת להטמעת תרבות של "**מדידה בשירות הלמידה**" שיפור מתמיד של הלמידה וההקשר שבה היא מתנהלת בבית הספר, תוך הלימה ליעדים הלימודיים ולחזון הבית ספרי
- התפיסה המובילה של ראמ"ה היא שהמדידה אינה מטרה כשלעצמה, אלא היא כלי בשירות הלמידה
- המיצ"ב (מדדי יעילות וצמיחה בית-ספרית) הוא מערכת מדדים בית ספריים שמטרתה לספק מידע למנהל ולצוותים הפדגוגיים בבתי הספר על תפקוד בית-ספרם במגוון של נושאים
- המיצ"ב בנוי כך שהוא כולל מבחני הישגים שמשקפים את התוצרים הקוגניטיביים של הלמידה וסקרי אקלים בית ספריים וסביבה פדגוגית שמשקפים את ההיבטים החברתיים-רגשיים-פדגוגיים

על המיצ"ב

- החל משנה"ל תשע"ה המיצ"ב מתקיים במתכונת מעודכנת
  - בשנת הלימודים תשע"ה חולקו בתי הספר לשלוש קבוצות אשר החליפו את ארבעת "אשכולות המיצ"ב" שהונהגו בשנים עברו. כל קבוצה מהווה מדגם מייצג של כלל בתי הספר בארץ
  - פרטים נוספים על מתכונת זו אפשר למצוא באתר ראמ"ה
- המבחנים בשפת-אם (עברית/ערבית), במתמטיקה ובאנגלית הועברו בכיתות ה' ו-ח'. במקצוע מדע וטכנולוגיה נערך מבחן בכיתות ח' בלבד
- בשנים בהם לא נערך מבחן חיצוני בבית הספר המבחנים בכל המקצועות נשלחים לבית הספר להעברה במתכונת פנימית - מיצ"ב פנימי. המבחנים בשפת-אם לכיתות ב' נערכו בתשע"ה כמיצ"ב פנימי בלבד

על המיצ"ב

- במקביל להצגת הממצאים ברמה מערכתית, מופצים **דוחות המיצ"ב** למנהלי בתי הספר שהשתתפו במיצ"ב בתשע"ה

- גם בחט"ע מופצים דוחות בית ספריים אודות האקלים והסביבה הפדגוגית החל משנה"ל תשע"ד

- מטרת הדוחות הבית ספריים:

- לספק למנהל וצוותו מערכת מדדים המסייעים בקביעת יעדים בית-ספריים לשם בקרה, ניטור התהליך הלימודי והקצאת משאבים
- הצגת תמונת מצב השוואתית במגוון נושאים הקשורים לאקלים ולסביבה הפדגוגית בבתי הספר

על סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית

על סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית

- החל משנה"ל תשע"ה, **עודכנו והורחבו הסקרים** והם עוסקים גם בהיבטים נוספים של הטמעת פרקטיקות הוראה-למידה-הערכה (הל"ה), מוטיבציה וסקרנות של התלמידים בלמידה, מאמצי בית הספר לקידום סובלנות כלפי האחר והשונה ועוד
- הנתונים הופקו משאלונים שמולאו על-ידי **תלמידים** ומראיונות טלפוניים שנערכו עם **מורים** מקצועיים ומחנכים במהלך החודשים ינואר-מרץ 2015, בבתי ספר יסודיים, בחטיבות ביניים ובחטיבות עליונות

על סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית

- **הנתונים מדווחים ברמה כלל-ארצית ובחלוקה לפי מגזר שפה (בתי ספר דוברי עברית ובתי ספר דוברי ערבית)**
- **הנתונים שהתקבלו משאלוני התלמידים מוצגים בחלוקה לפי שכבות (כיתות ה'-ו', כיתות ז'-ט' וכיתות י'-י"א), והנתונים שהתקבלו משאלוני המורים מוצגים בחלוקה לפי שלבי חינוך (יסודי, חטיבת ביניים וחטיבה עליונה)**
- **הדיווח כולל גם השוואות רב-שנתיות בכל מקום שניתן**

היקף ומועד הסקירה

■ בסה"כ נסקרו בתשע"ה:

□ 145,529 תלמידים בשכבות ה'-ט' (90% השבה)

□ 52,727 תלמידים בשכבות י'-י"א (87% השבה)

□ 12,098 מחנכים ומורים בבתי ספר יסודיים ובחטיבות ביניים
המלמדים את המקצועות הנבדקים במיצ"ב (85% השבה)

□ 7,767 מחנכים ומורים בחטיבות עליונות (75% השבה)

■ בסה"כ השתתפו תלמידים ומורים מ-571 בתי ספר יסודיים, 199
חטיבות ביניים ו-280 חטיבות עליונות

■ הסקרים נערכו בחודשים ינואר - מרץ 2015

אופן הצגת הנתונים

- שאלוני האקלים והסביבה הפדגוגית עוסקים בנושאים שונים
- בכל אחד מנושאים אלו הוצגו למשיבים כמה **היגדים** המתארים היבטים שונים של אותו נושא:
  - בדרך כלל התבקשו המשיבים לציין באיזו מידה הם מסכימים עם הנאמר בהיגד, וזאת על סולם בן חמש דרגות הנע מ"מסכים מאוד" (5) ועד "מאוד לא מסכים" (1)
  - לצורכי הדיווח על הממצאים סווגו המשיבים שציינו את שני הערכים הגבוהים ביותר בסולם (4 או 5) כמסכימים עם ההיגד, וחושב שיעורם (באחוזים)
- בעבור מרבית הנושאים המדווחים חושב **מדד מסכם** המתאר את התמונה העולה מדיווחי התלמידים או המורים באותו נושא
- המדד המסכם חושב כממוצע של אחוזי המסכימים עם ההיגדים השונים המתארים את הנושא

חשוב לזכור

- חשוב לזכור כי הנתונים מייצגים תפיסות ועמדות סובייקטיביות של הנשאלים, וכי חשוב לבחון אותם באופן השוואתי (למשל לעומת שנים קודמות) על מנת לעמוד על מלוא משמעותם
- זאת ועוד, ידוע כי לקבוצות משיבים שונות, הנבדלות זו מזו מבחינת רקע תרבותי או שלב גיל יש נטייה לפרש היגדים באופנים מעט שונים ולהשיב באופן שונה על שאלות הסקרים, ועל כן יש לפרש הבדלים כאלה בזהירות הראויה

ממצאים עיקריים

אלו נושאים כלולים בסקרי האקלים והסביבה הפדגוגית?

אקלים

שביעות רצון
תלמידים ומורים

יחסים בין-אישיים
בין באי בית הספר

יחסים בין בית
הספר לבין ההורים

★ תחושת מוגנות
וביטחון

משמעת והתנהגות

תשתיות וסביבה
פיזית בבית"ס

★ קידום אורח חיים
בריא

סביבה
פדגוגית

★ היבטים רגשיים-
מוטיבציוניים בלמידה

★ דרכי הוראה-למידה-
הערכה

★ תרבות בית ספרית
תומכת למידה

למידה מעבר לשעות
הלימודים

חשיבות תעודת
הבגרות

★ חינוך חברתי-ערכי
בבתי הספר

★ רפורמות במערכת
החינוך "אופק חדש"
ו"עוז לתמורה"

אלו נושאים כלולים בסקרי האקלים והסביבה הפדגוגית?

אקלים

שביעות רצון
תלמידים ומורים

יחסים בין-אישיים
בין באי בית הספר

יחסים בין בית
הספר לבין ההורים

★ תחושת מוגנות
וביטחון

משמעת והתנהגות

תשתיות וסביבה
פיזית בבית"ס

★ קידום אורח חיים
בריא

סביבה
פדגוגית

★ היבטים רגשיים-
מוטיבציוניים בלמידה

★ דרכי הוראה-למידה-
הערכה

★ תרבות בית ספרית
תומכת למידה

למידה מעבר לשעות
הלימודים

חשיבות תעודת
הבגרות

★ חינוך חברתי-ערכי
בבית הספר

★ רפורמות במערכת
החינוך "אופק חדש"
ו"עוז לתמורה"

עיקרי הממצאים

באופן כללי,

- **בראייה רב-שנתית**, בין השנים תשס"ח-תשע"ה נרשמה **מגמה של שיפור הדרגתי**, ברוב היבטי האקלים והסביבה הפדגוגית
- לצד זאת, בשלוש השנים האחרונות ניכרת **התייצבות במדדים רבים**

שינויים בולטים במיוחד לטובה

בשנת תשע"ה, בהשוואה לשנה קודמת:

- עלייה משמעותית נרשמה בדיווחי מורים על **שותפות הורים ומעורבותם בעשייה הבית ספרית**, בשני מגזרי השפה בשלושת שלבי הגיל
- עלייה בתפיסת תלמידים ומורים את מאמצי בית הספר **לעידוד מעורבות חברתית ואזרחית**, בשני מגזרי השפה בחטיבות העליונות
- עלייה בתפיסת התלמידים **בית הספר כמכשיר לחיים**, בשני מגזרי השפה בחטיבות העליונות

שינויים בולטים במיוחד לטובה

■ בבתי ספר דוברי ערבית בשלושת שלבי הגיל

□ עלייה בדיווחי תלמידים על **התנהגות נאותה בכיתות**

□ ירידה בדיווחי תלמידים על היבטים שונים של אלימות:
חבורות של תלמידים המציקים לתלמידים אחרים (נבדק
 לאורך זמן רק ביסודי ובחט"ב), **מעורבות באירועי אלימות,**
אלימות מילולית, פגיעה מילולית של מורים בתלמידים
והיעדר תחושת מוגנות של מורים, זאת לאחר עלייה
 בשיעורי הדיווח בשנת תשע"ד

שינויים בולטים במיוחד לטובה

- עלייה בדיווחי מורים על פגישות אישיות עם תלמידים, ביסודי ובחט"ב ובשני מגזרי השפה. עלייה נרשמה גם בכל הנוגע לקיומן של פגישות אלו במערכת השעות, בעיקר בחט"ב
- עלייה בדיווחי מורים על מתן מטלות בשיעורי בית מסוג משימות ביצועיות וחיפוש חומר באינטרנט, בשני מגזרי השפה ביסודי ובחט"ב

חשוב לתת תשומת לב מיוחדת

- **בבתי ספר דוברי עברית** נרשמה בשנה האחרונה עלייה בדיווחי התלמידים על **ונדליזם** בכל שכבות הגיל, זאת לאחר מגמה מתמשכת של ירידה בשנים קודמות
- כמו כן, נרשמה עלייה בדיווחי תלמידים על **גניבות** בשני מגזרי השפה בעיקר בחט"ב וחט"ע, גם כן לאחר מגמה מתמשכת של ירידה בשנים קודמות
- עלייה בשיעורי הדיווח על **היעדרויות מלימודים** בשני מגזרי השפה
- **בבתי ספר דוברי עברית** בשלב חינוך יסודי יש ירידה של 5% בהשוואה לתשע"ד בשיעורי ההסכמה עם המדד **יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים** (לאחר מגמת עליה מתמשכת מתשס"ח)

כדאי לשים לב

- בשנה"ל הנוכחית הורחבו סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית ונוספו מדדים המתייחסים למעורבות תלמידים בלמידה, פדגוגיות הוראה מתקדמות וסובלנות כלפי השונה והאחר
- להלן מספר נושאים שכדאי לתת עליהם את הדעת:
  - עם העלייה בשכבת הגיל יש ירידה ברמת המסוגלות, הסקרנות והעניין בלמידה עליה מדווחים התלמידים (כשלושה רבעים מבין התלמידים בשכבת גיל ה'-ו', כשני שליש מבין תלמידי ז'-ט' וכמחצית מבין תלמידי י'-י"א). שיעורים גבוהים יותר של תלמידים דיווחו על למידה מתוך חשיבות הלמידה בהשוואה ללמידה מתוך עניין וסקרנות
  - נתונים דומים נרשמו בכל הנוגע לתפיסת התלמידים את מאמצי בית הספר לעידוד המוטיבציה והסקרנות

כדאי לשים לב (המשך...)

- תלמידים אשר נשאלו על פרקטיקות של למידה עצמאית דיווחו בשיעורים בינוניים (כ-70% ביסודי וכ-50% בחט"ב ובחט"ע) שהם משתמשים בפרקטיקות של סידור חומר הלימוד והתמקדות ברעיונות המרכזיים בחומר הנלמד (אם כי שיעורים גבוהים יותר דיווחו שיודעים לבקש סיוע כשהדבר נדרש)
- בהקשר זה, נתון מדאיג הוא שרק כ-40% מתלמידי החט"ע דיווחו שהם מנסים להרחיב את הידע שלהם בנושאים הנלמדים בבית"ס. נתון זה יתכן ויש בו כדי להצביע על תחושה שהנושאים הנלמדים אינם רלוונטיים דיים עבורם

כדאי לשים לב (המשך...)

- לפי דיווחי רוב התלמידים בתי הספר עושים מאמצים לקידום סובלנות כלפי האחר והשונה. יותר בבתי ספר יסודיים (80%), מאשר בחט"ב (73%) וחט"ע (72%)
- עם זאת, עדיין, לפי דיווחי התלמידים:
  - כ-25% מהתלמידים דיווחו כי בכיתה מתנהלות שיחות בשפה פוגעת בגלל המראה החיצוני
  - כ-20% דיווחו על שימוש בשפה פוגעת בבני/בנות לאום אחר או בבעלי עמדות פוליטיות שונות
  - כ-20% דיווחו על שימוש בשפה פוגעת בבני/בנות מין אחר
  - כ-10% דיווחו על שימוש בשפה פוגעת בבעלי מוגבלויות

יחסים בין אישיים
בין באי בית הספר

יחסים בין אישיים בין באי בית הספר

■ במטרה לתת תמונה רב-ממדית ומורכבת אודות היחסים בין אישיים בין באי בית הספר נבדק הנושא ממספר זוויות:

✓ יחסים חיוביים בין מורים לתלמידים →

✓ יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים (דיווחי תלמידים)

✓ פגישות ושיחות אישיות של מורים עם תלמידים (דיווחי מורים)

✓ יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם לכיתה (דיווחי תלמידים)

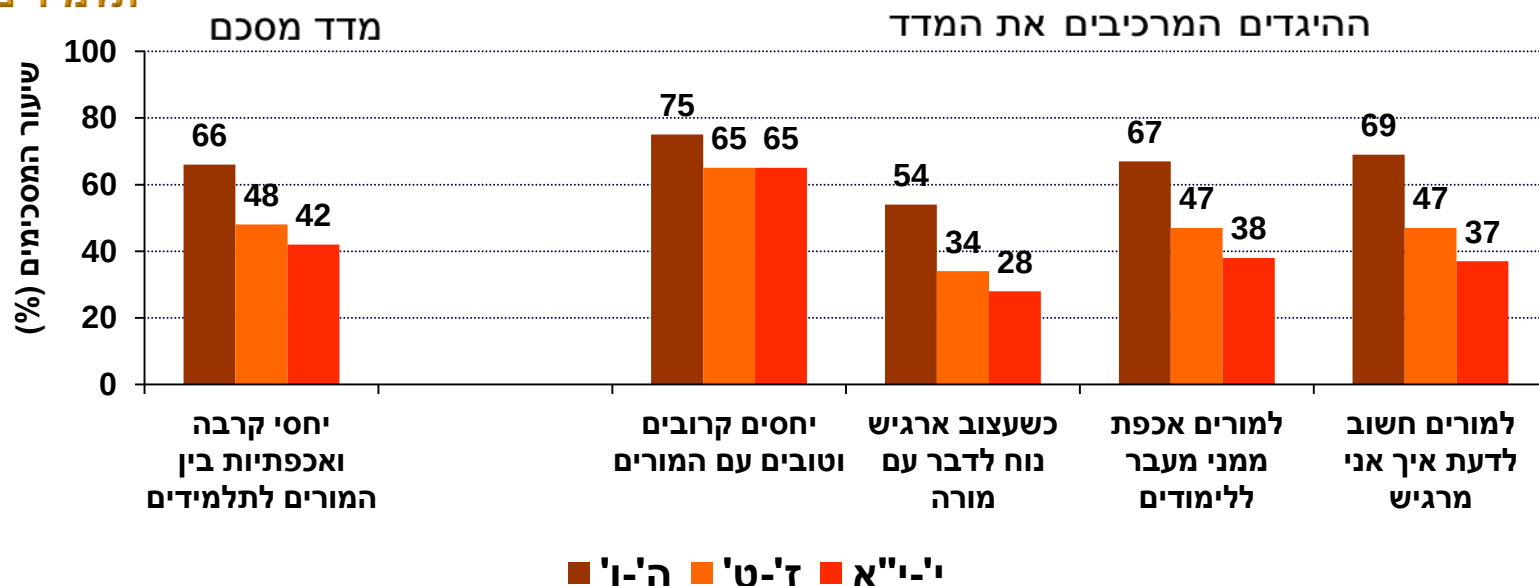

יחסי קרבה ואקפתיות בין המורים לתלמידים

ככלל, התלמידים דיווחו על יחסים חיוביים בין המורים לתלמידים

דיווחי תלמידים

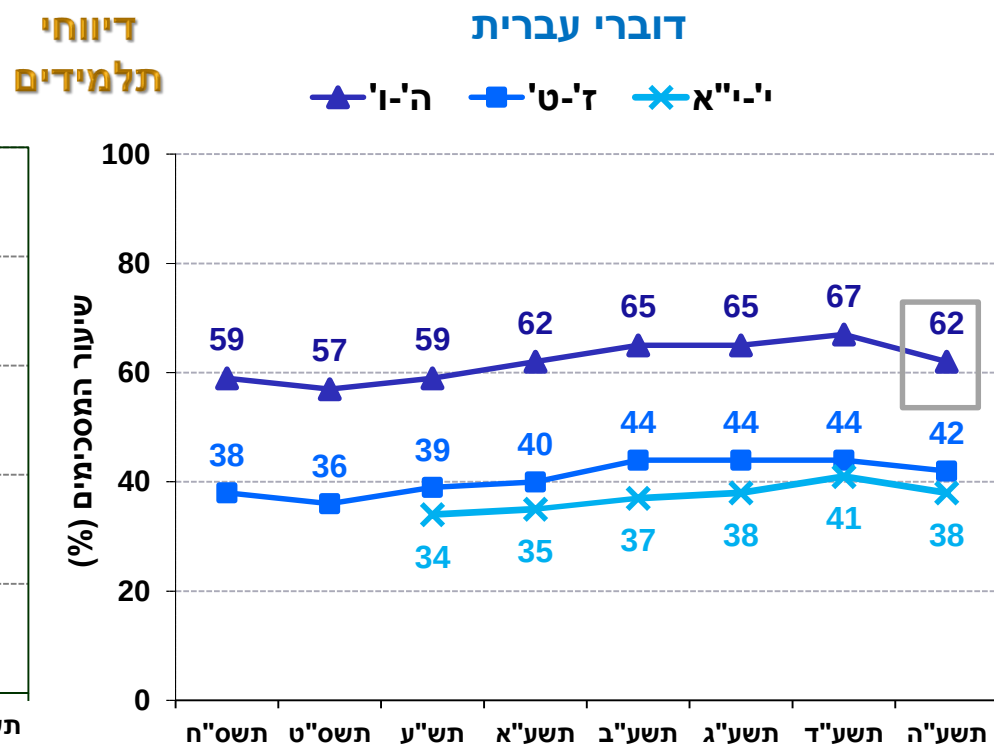
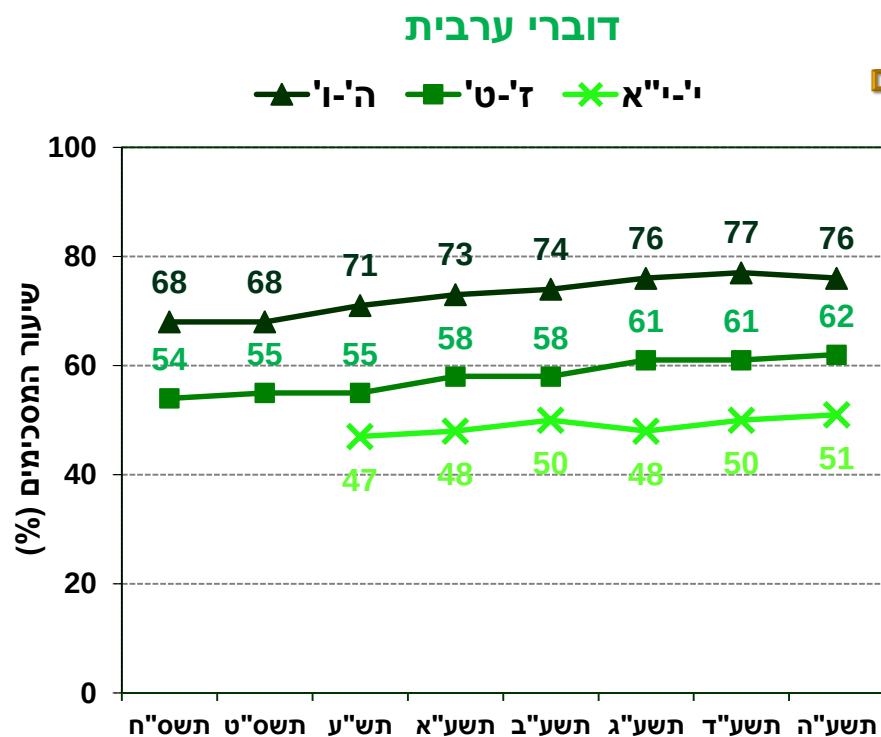

- שיעורי התלמידים שדיווחו על יחסים חיוביים עם המורים גבוהים יותר בבתי ספר יסודיים מאשר בחט"ב ובחט"ע
- שיעורי הדיווח בבתי ספר דוברי ערבית גבוהים משיעורי הדיווח בבתי ספר דוברי עברית בכל שכבות הגיל

יחסי קרבה ואכפתיות בין האורים לתלמידים

- לאורך שנים ניכרת עלייה בשיעורי התלמידים שדיווחו על יחסים של קרבה ואכפתיות בינם לבין מוריהם בשנים תשס"ח-תשע"ד, בשלוש שכבות הגיל

- עם זאת, בשנת תשע"ה נרשמה ירידה בשיעורי הדיווח בבתי ספר דוברי עברית בהשוואה לתשע"ד, בעיקר בקרב תלמידי ה'ו'
- בבתי ספר דוברי ערבית נרשמה יציבות בשיעורי הדיווח של התלמידים בקרב כל שכבות הגיל בין תשע"ד לתשע"ה

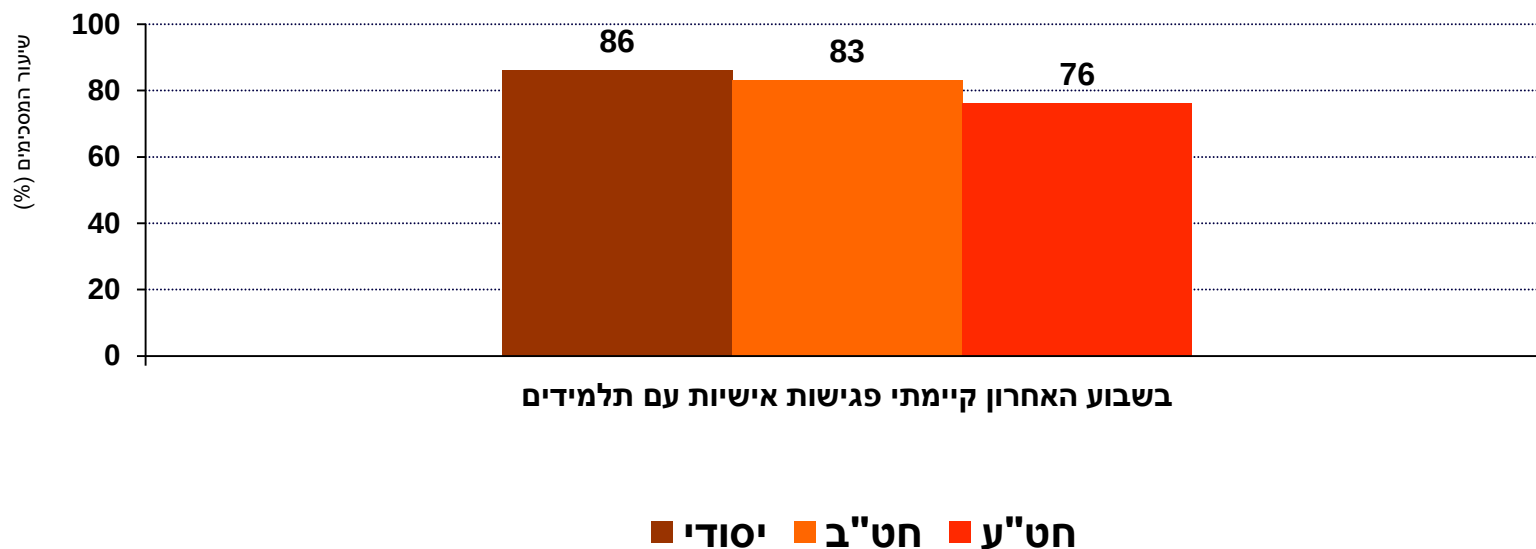
דיווחי המורים על פגישות ושיחות אישיות על מורים עם תלמידים

27

- מרבית המורים מדווחים כי קיימו במהלך השבוע שקדם להעברת השאלונים פגישות אישיות עם תלמידים (אין הכוונה לתגבורים)

דיווחי מורים

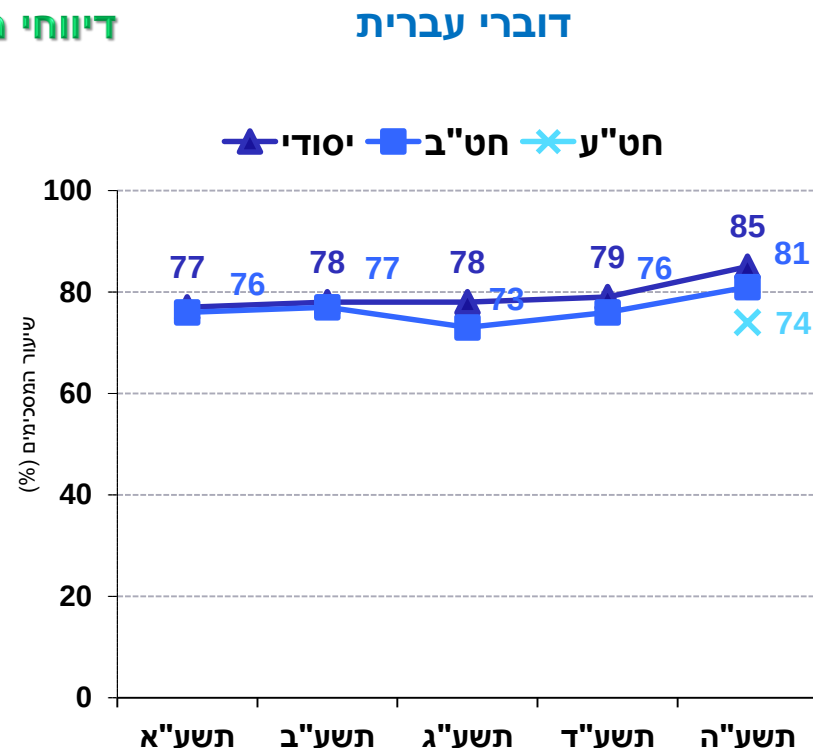
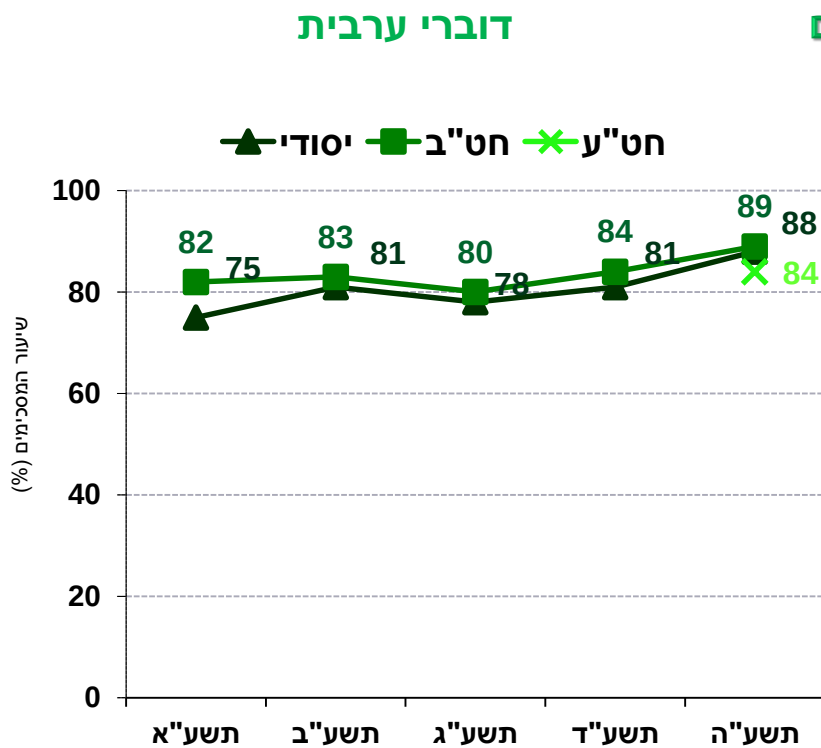

- עם העלייה בשלבי החינוך, נרשמת ירידה בקיום פגישות אישיות
- שיעורי המורים שדיווחו על קיומן של פגישות אישיות גבוה יותר בבתי ספר דוברי ערבית וככל שעולים בשלבי החינוך כך גדל ההפרש בין מגזרי השפה

דיווחי האורים על פגישות ושיחות אישיות על אורים עם תלמידים

- ניכרת יציבות בשיעורי הדיווח על קיומן של פגישות אישיות בשלב חינוך יסודי וחט"ב בבתי ספר דוברי עברית וערבית, למעט בתי ספר יסודיים דוברי ערבית שם נרשמה עלייה
- בתשע"ה בהשוואה לתשע"ד נרשמה עלייה של כ-5% בשלבי חינוך יסודי וחט"ב בשני מגזרי השפה

סיכום: יחסים בין אישיים בין האי ביה"ס

ככלל, התלמידים דיווחו על יחסים חיוביים בין המורים לתלמידים (כשני שליש ביסודי, חצי בחט"ה ופחות מחצי בחט"ז) ובין התלמידים לבין עצמם (כשלושה רבעים ביסודי וכשני שליש בחט"ה וחט"ז) וללא שינוי בשנים האחרונות, למצט ירידה בשנה האחרונה בבתי ספר יסודיים דוברי עברית

לצד זאת, כ- 80% מהמורים מדווחים שהם מקיימים כניסות ושיחות אישיות עם התלמידים באופן שיטתי ומובנה במערכת השעות, יותר בקרב תלמידי יסודי. לאורק השנים ניכרת מנחת עלייה. מכאן אלו עשויים להמשיך אף לשפר את היחסים הבין אישיים בין האי בית הספר.

באופן כללי תמונת המצב המדווחת בבתי ספר דוברי ערבית חיובית מצט יותר מאשר בבתי ספר דוברי עברית

יחסים בין בית הספר להורים

יחסים בין בית הספר להורים

■ במטרה לתת תמונה רב-ממדית ומורכבת אודות היחסים בין בית הספר וההורים (לפי דיווחי המורים) נבדק הנושא ממספר זוויות:

✓ שותפות הורים בבית הספר →

✓ עדכון הורים על ידי מחנכים

✓ מעורבות הורים בחזון הבית ספרי, בתכנית הלימודים ובתכנית

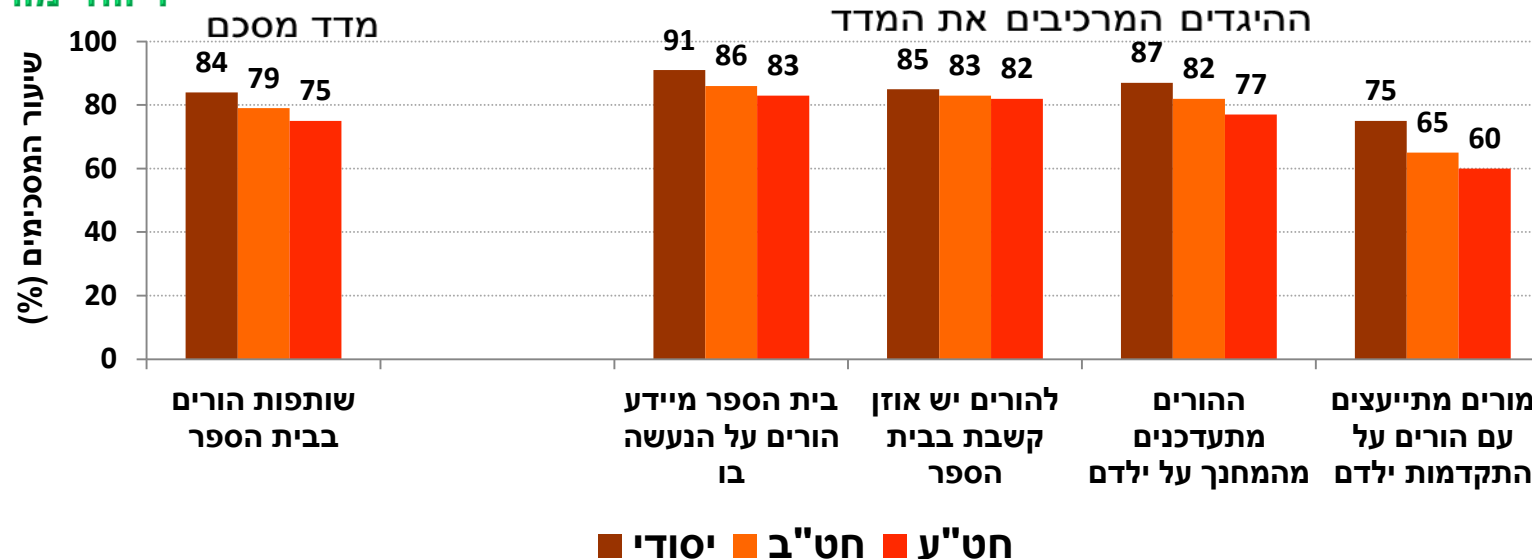
→ החינוכית

שותפות הורים בבית הספר

ככלל, המורים דיווחו על שותפות בין בית הספר להורים

דיווחי מורים

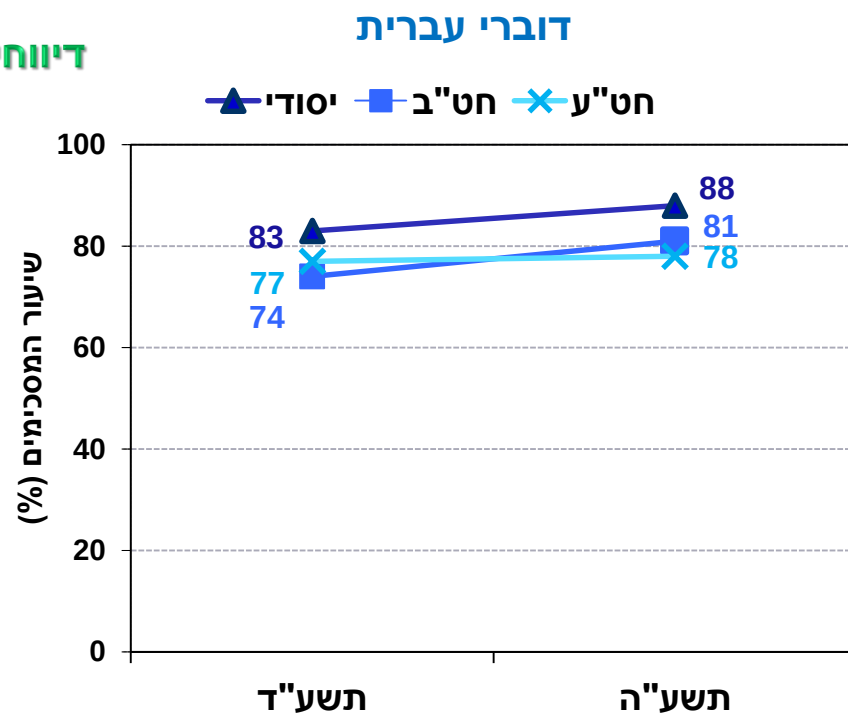
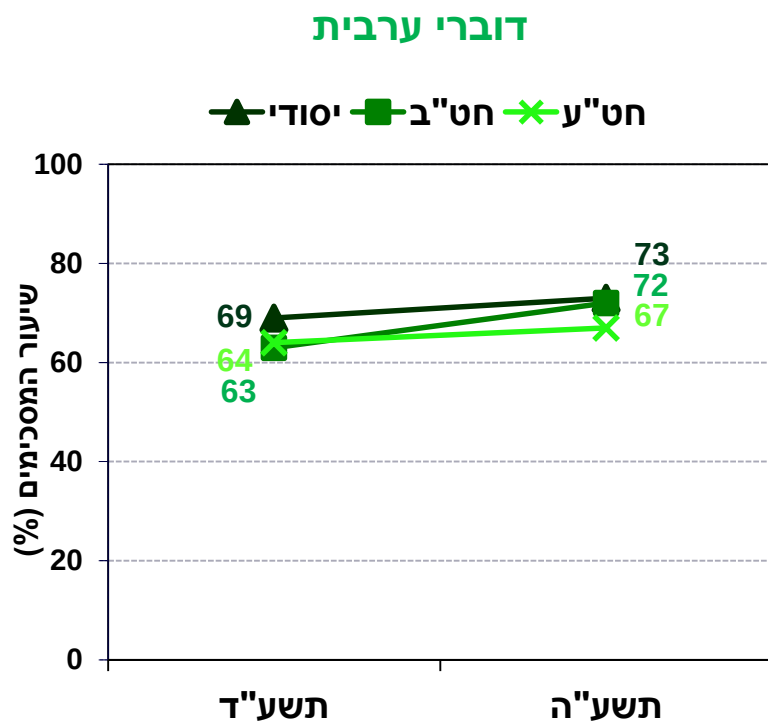
- שיעור גבוה יותר בבתי ספר יסודיים, מאשר בחט"ב ובחט"ע
- שיעורי הדיווח בבתי ספר דוברי עברית גבוהים משיעורי הדיווח בבתי ספר דוברי ערבית בכל שכבות הגיל

שותפות הורים בבית הספר

- ככלל, בין תשע"ד לתשע"ה נרשמה עלייה בדיווח המורים על שותפות ההורים בשני מגזרי השפה ובשלושת שלבי החינוך

- בחט"ע דוברות עברית נרשמה יציבות
- העלייה המשמעותית ביותר נרשמה בחט"ב

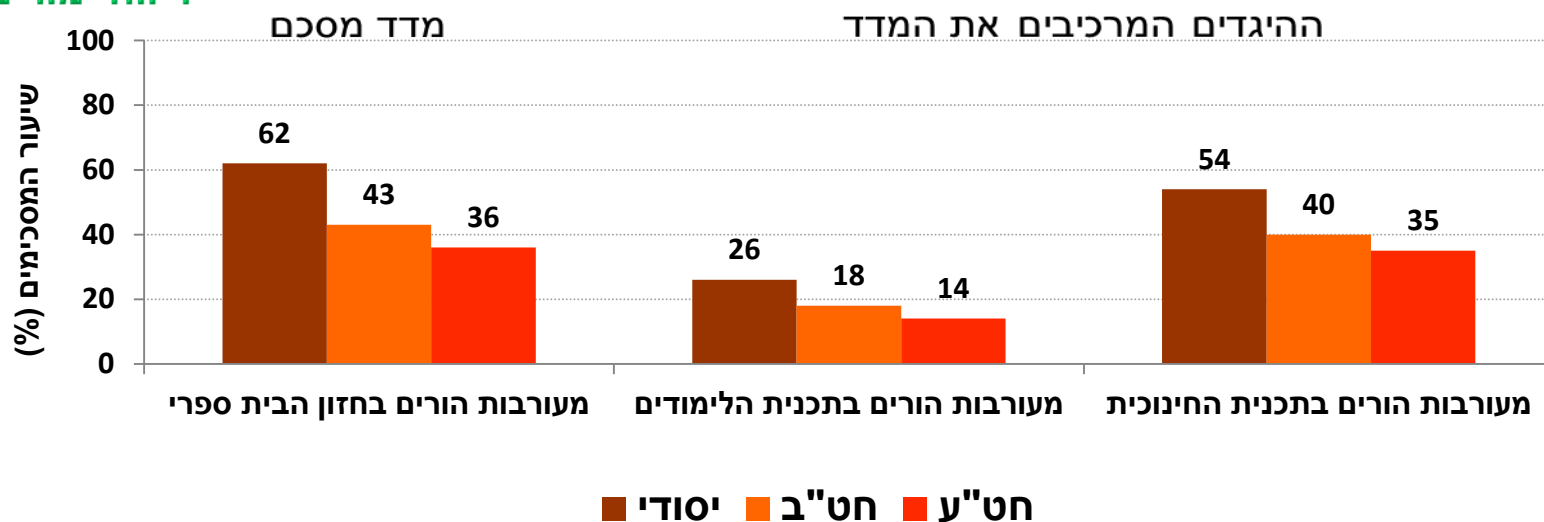
יש להמשיך ולעקוב אחר מגמות הדיווח בשנים הבאות

מצורבות הורים בחזון הבית ספרי, בתכנית הלימודים ובתכנית החינוכית

- מעורבות ההורים בעשייה הבית ספרית בולטת בעיקר בחזון הבית ספרי ובתכנית החינוכית ופחות בתכנית הלימודים

דיווחי מורים

- מעורבות ההורים גבוהה יותר:

- בבתי ספר יסודיים מאשר בחט"ב ובחט"ע

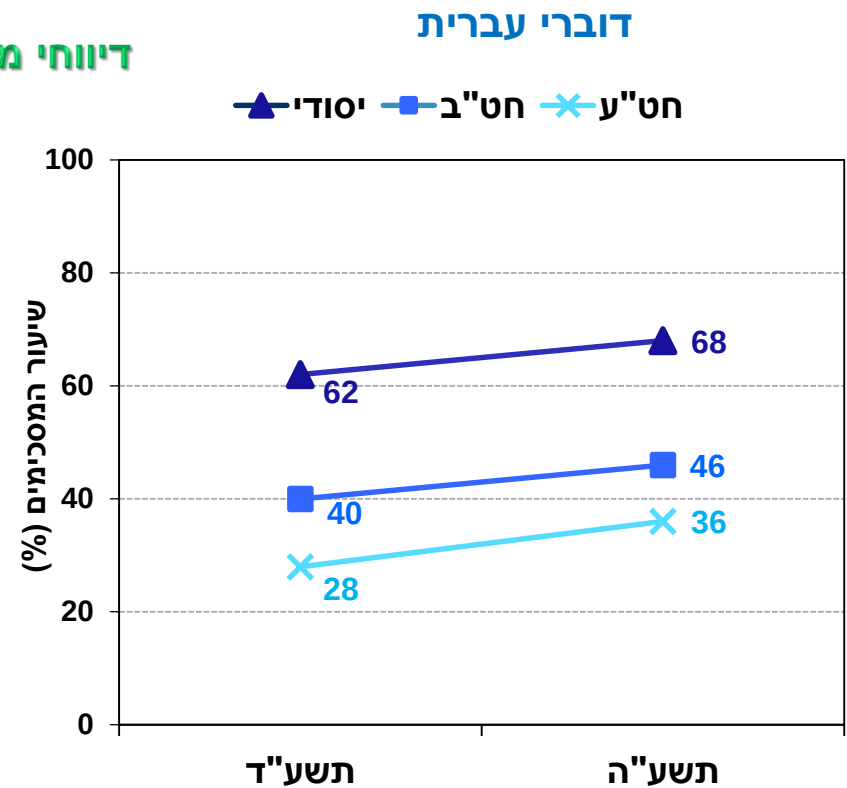
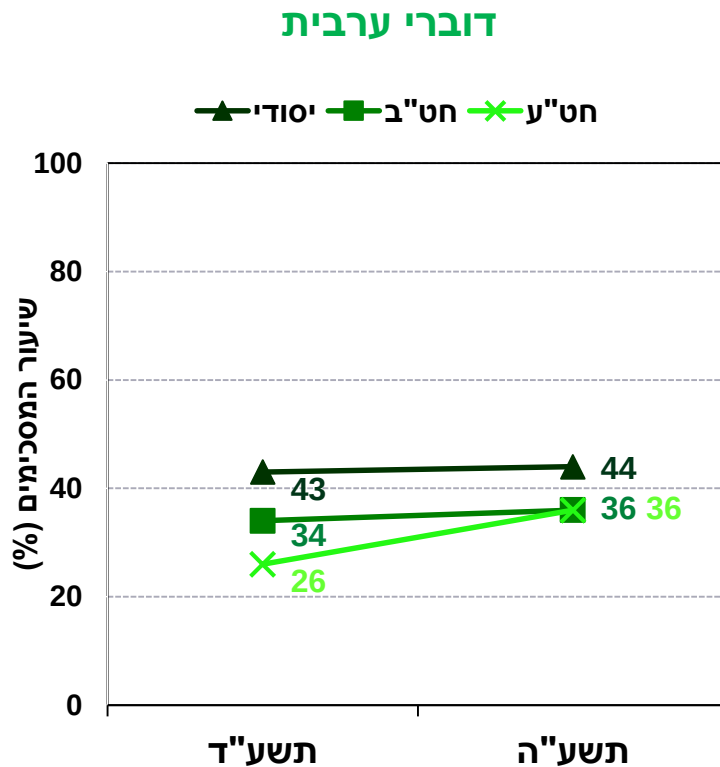
- בבתי ספר דוברי עברית מאשר בבתי ספר דוברי ערבית

הורים של תלמידים בבית הספר מצורפים בחלון בית הספר

35

- בין השנים תשע"ד לתשע"ה נרשמה עליה בשיעורי הדיווח בקרב דוברי העברית בכל שלבי הגיל, ובקרב דוברי הערבית בחט"ע

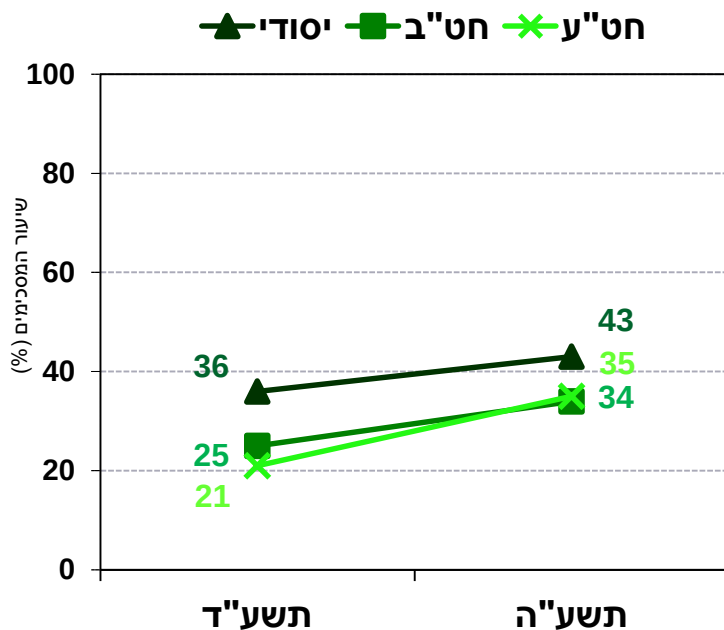
הורים של תלמידים בבית הספר מצורפים בתכנית החינוך-חברתית

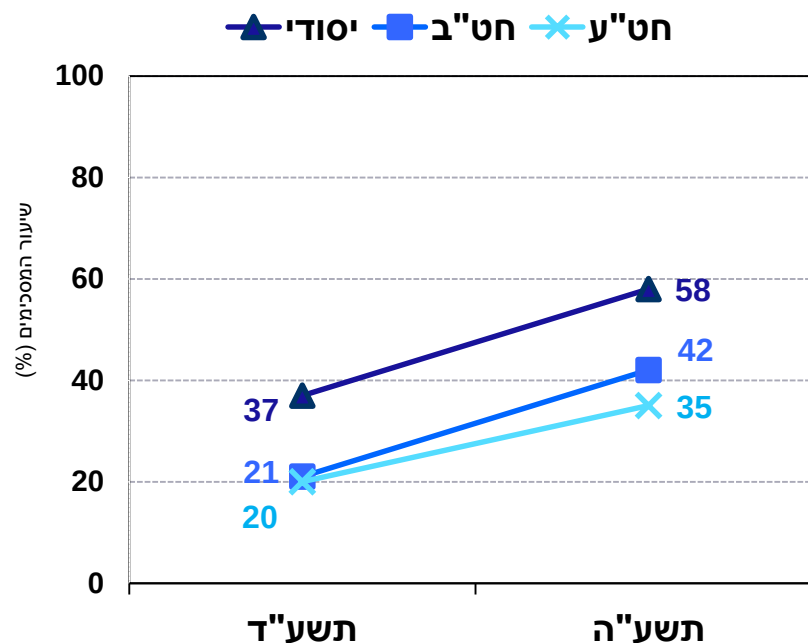
36

- בין השנים תשע"ד לתשע"ה נרשמה עליה בשיעורי הדיווח בכל שלבי החינוך ובשני מגזרי השפה

דוברי ערבית

דוברי עברית

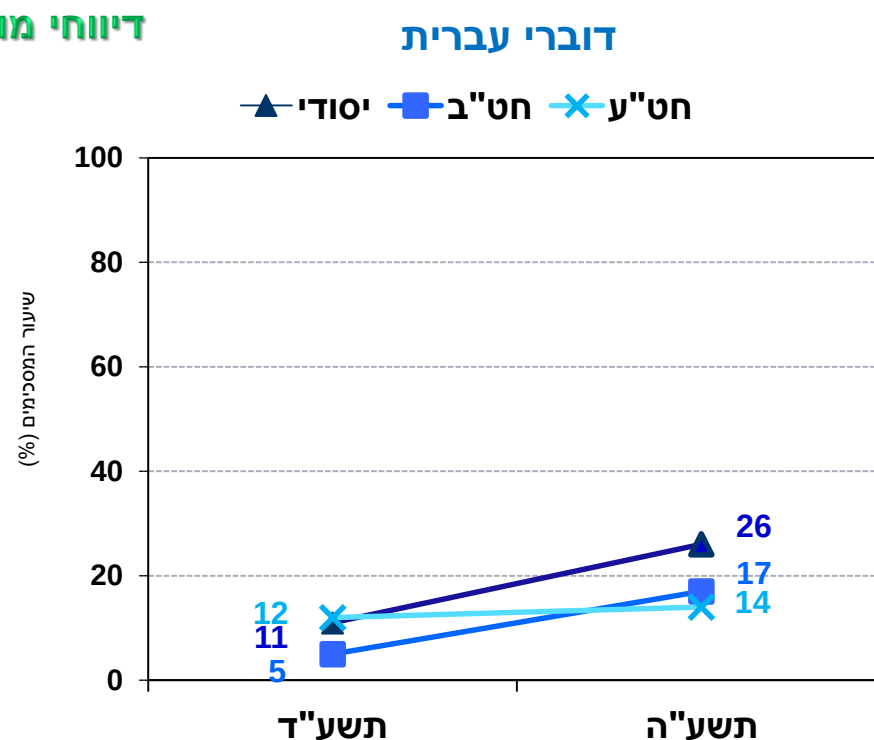
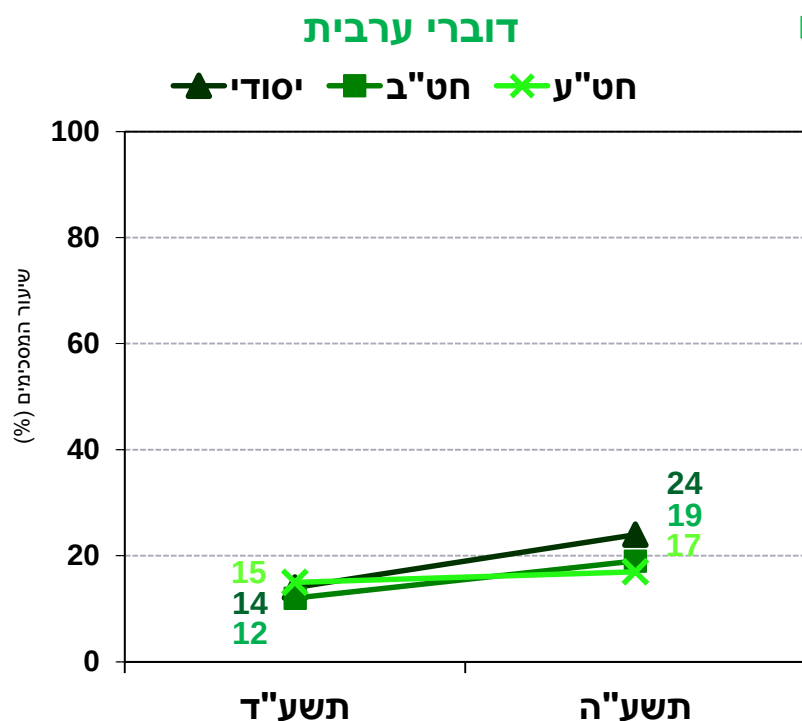
- עלייה משמעותית יותר בבתי ספר דוברי עברית ביסודי ובחט"ב

הורים של תלמידים בבית הספר מצורפים בתכנית הלימודים

37

- בין השנים תשע"ד לתשע"ה נרשמה עליה בשיעורי הדיווח כמעט בכל שלבי החינוך ובשני מגזרי השפה

- עלייה משמעותית יותר בבתי ספר דוברי עברית ביסודי ובחט"ב

סיכום: יחסים בין ביה"ס להורים

ככלל, כ- 80% מההורים דיווחו על שיתוף ההורים בחיי בית הספר, כפי שמתבטא ביידוע ההורים על הנעשה בבית הספר ועל מצבו של הלימודי והחקרתי של התלמיד

לאת ועוד, כמחצית מהמחנכים דיווחו כי ההורים מעורבים בחלון בית הספר ובתכנית החינוכית החברתית, וכרבע דיווחו על מעורבות ההורים בתכנית הלימודים

תמונת המצב בבתי ספר דוברי עברית חילוקית יותר מאשר בבתי ספר דוברי ערבית, ובהתי ספר יסודיים (באופן משמעותי) מאשר בחט"ה ובחט"ע

ניכרת מנחת עליה משמעותית בתחום זה בהשוואה לשנה שעברה

תחושת מוגנות וביטחון

תחושת אולנות וביטחון

■ במטרה לתת תמונה רב-ממדית ומורכבת אודות תחושת המוגנות והביטחון בבית הספר נבדק הנושא ממספר זוויות:

- ✓ היעדר תחושת מוגנות של התלמידים (דיווחי תלמידים)
- ✓ מעורבות באירועי אלימות (דיווחי תלמידים) →
- ✓ אלימות מילולית (דיווחי תלמידים)
- ✓ אלימות דיגיטלית ברשתות החברתיות באינטרנט (דיווחי תלמידים)
- ✓ היבטים נוספים של אלימות (דיווחי תלמידים) →
- ✓ שתיית אלכוהול (דיווחי תלמידים)
- ✓ שתיית אלכוהול בקרב התלמידים
- ✓ מאמצי בית הספר להגברת המודעות לסכנות שבשתיית אלכוהול
- ✓ פגיעה של מורים בתלמידים (דיווחי תלמידים)
- ✓ מאמצי בית הספר לעידוד תחושת המוגנות (דיווחי תלמידים)
- ✓ היעדר תחושת מוגנות של המורים (דיווחי מורים)

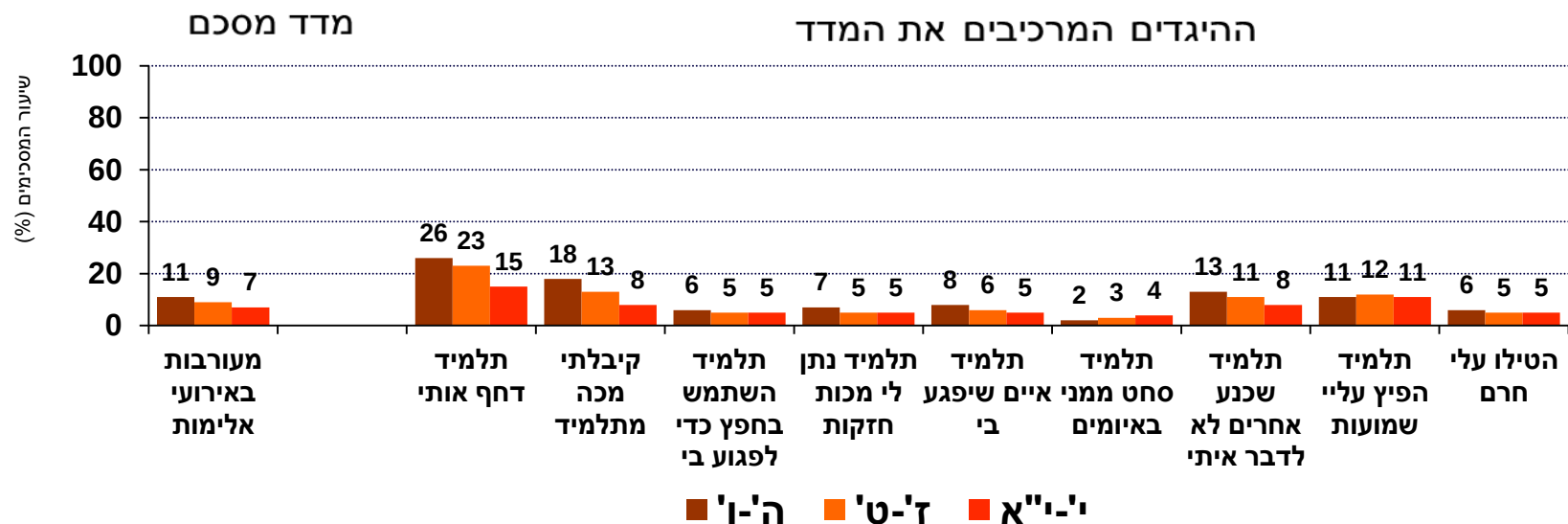

דיווחי התלמידים על מעורבות באירועי אלימות

- באופן כללי, כ- 10% מכלל התלמידים דיווחו כי בחודש האחרון היו מעורבים באירועי אלימות

דיווחי
תלמידים

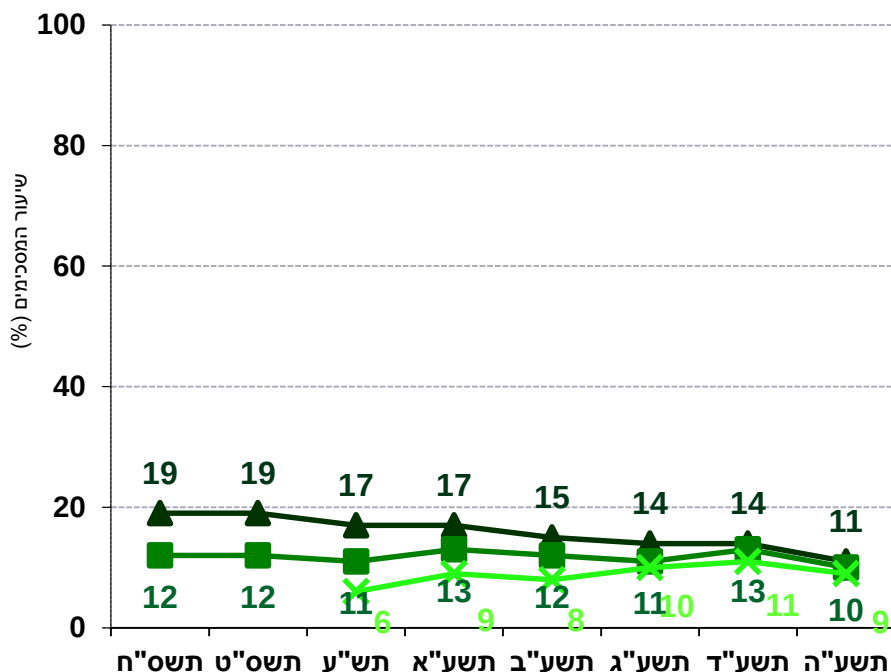
- ככל שהתלמידים בוגרים יותר כך שיעורי הדיווח על מעורבות באירועי אלימות נמוכים יותר
- בבתי"ס דוברי ערבית שיעורי הדיווח גבוהים במקצת בשכבת גיל ז'ט' וי'- י"א מאשר בבתי"ס דוברי העברית וזהים בשכבת גיל ה'ו'

דיווחי התלמידים על מעורבות באירועי אלימות

דוברי ערבית

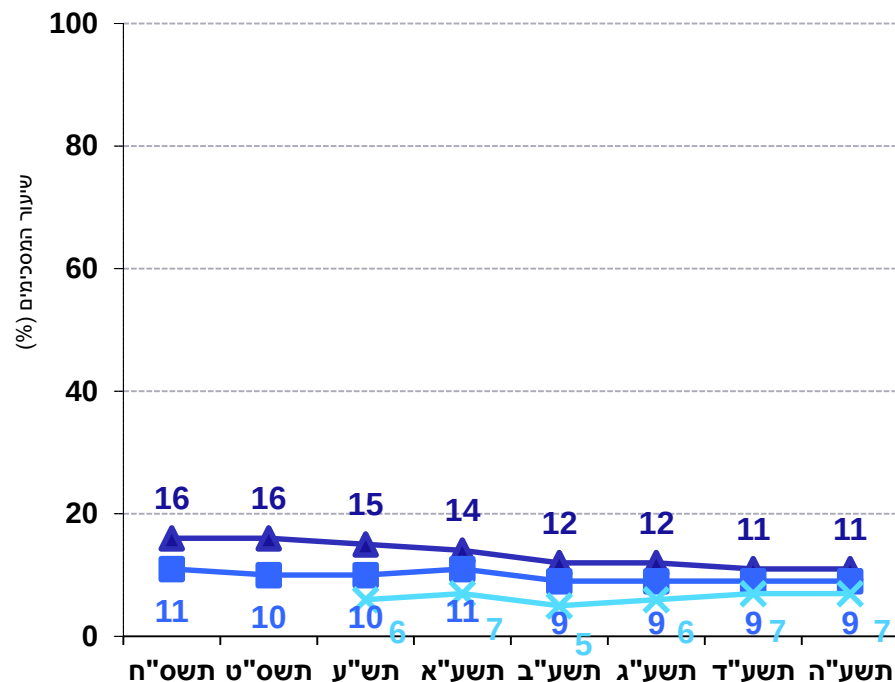
י-י"א * ז-ט' ■ ה-ו' ▲

דיווחי תלמידים

דוברי עברית

י-י"א * ז-ט' ■ ה-ו' ▲

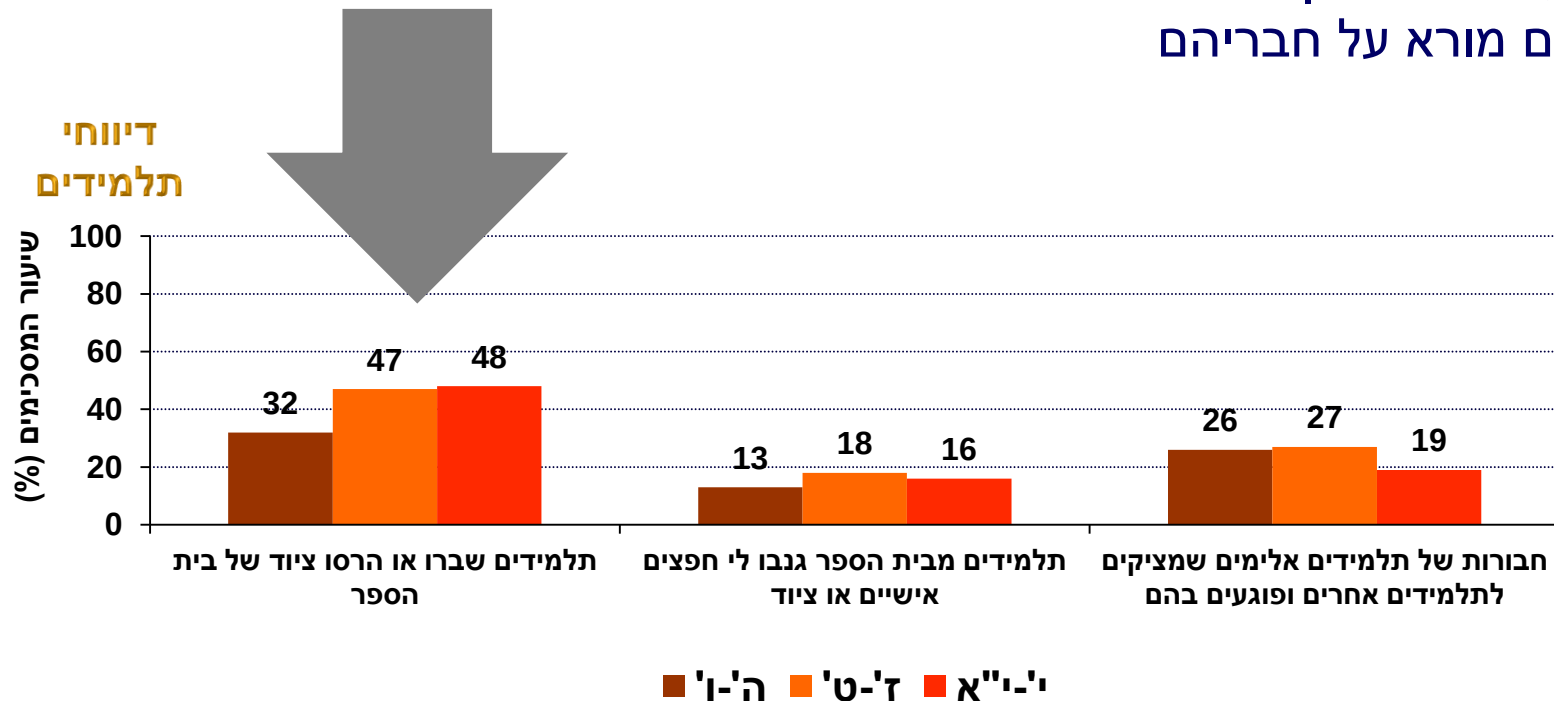
- **ביסודי** - לאורך השנים אפשר לזהות בקרב תלמידי ה-ו' בשני מגזרי השפה מגמה של **ירידה** עקבית בשיעורי המדווחים על מעורבות באלימות
- **בחט"ב ובחט"ע** – **שיפור** בדיווחים בתשע"ה בהשוואה לתשע"ד. יש להמשיך לעקוב אחר מגמות הדיווח בשנים הבאות

דיווחי תלמידים על היבטים נוספים אלימות

43

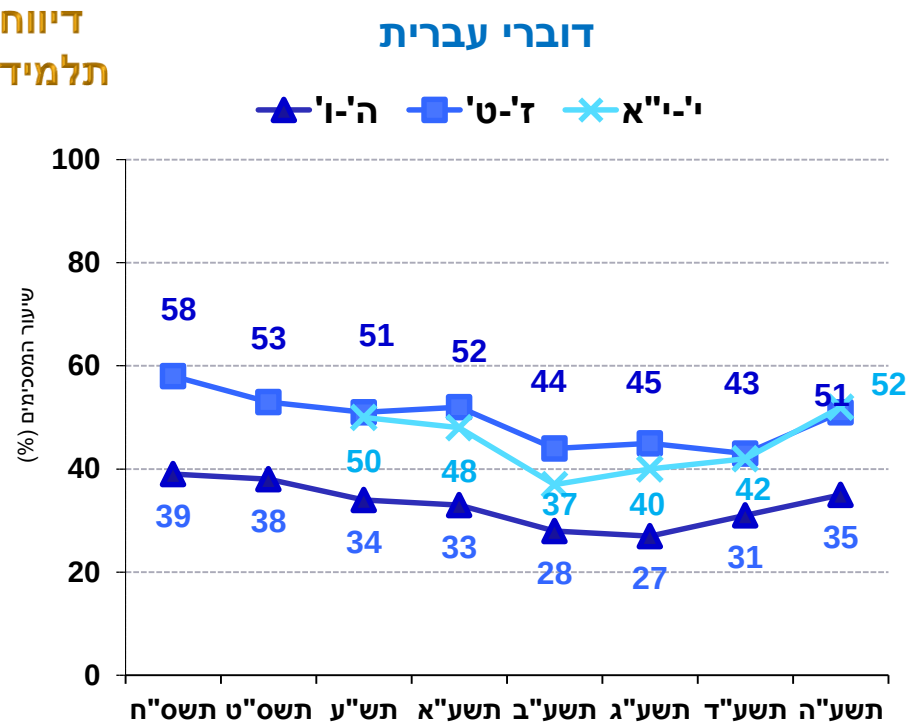
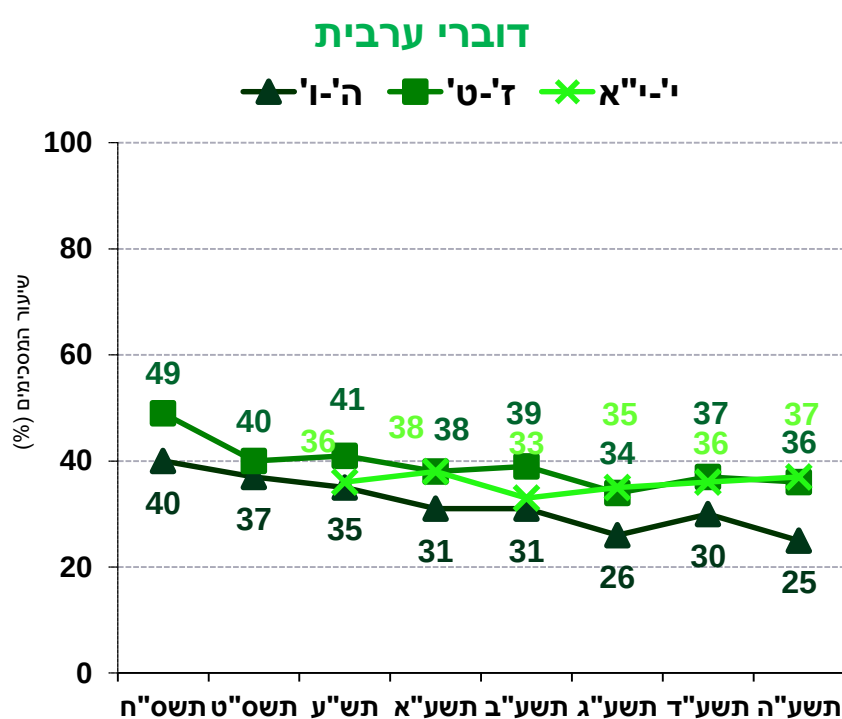
- התלמידים התבקשו להתייחס לשלוש תופעות נוספות של אלימות: ונדליזם כלפי ציוד של ביה"ס, גניבות בין תלמידים ותופעה של חבורות של תלמידים המתנהגים באלימות ומטילים מורא על חבריהם

- ונדליזם:** השיעורים הנמוכים ביותר נרשמו בקרב תלמידי כיתות ה'ו', והגבוהים ביותר – בקרב תלמידי כיתות ז'ט' ו- י'א'
- שיעור המדווחים בבתי ספר דוברי עברית גבוה משיעור המדווחים בבתי ספר דוברי ערבית

בחודש האחרון תלמידים מביית הספר שברו או הרסו ציוד של בית הספר

- בתשע"ה נרשמה עלייה ניכרת בשיעורי הדיווח על ונדליזם בשלוש שכבות הגיל בבתי ספר דוברי עברית לאחר מגמת ירידה בשנים תשס"ח-תשע"ג
- בבתי ספר דוברי ערבית נרשמה ירידה בשכבת גיל הי"ו', בשכבת גיל זי"ט' נרשמה ירידה עם התייצבות בארבע השנים אחרונות ובשכבת גיל יי"א לא נרשם שינוי

סיכום: יחסים בין אישיים בין האי ביה"ס

שיעורים נמוכים יחסית של תלמידים (5%-10%) מכל שלבי החינוך ובני מכלרי השפה דיווחו על היעדר תחושת מוכנות הבית הספר, על מעורבות באירועי אלימות, ועל אלימות דיכאית ברשתות החברתיות (בשיעור גבוה יותר במכלר דוברי הערבית בהשוואה לדוברי עברית)

ביטויי האלימות השכיחים ביותר בבתי הספר הם קללות, אמירות פוגעניות, או עלבונות (בשיעור גבוה יותר בקרב דוברי עברית)

שיעורים גבוהים יותר של תלמידים (כ-40%) דיווחו כי בחודש שקדם להעברת השאלונים תלמידים שברו או הרסו ציוד של ביה"ס (בשיעור גבוה יותר בקרב דוברי עברית) וכי נאנה להם ציוד אישי (כ-16%, בשיעורים דומים בין שני המכלרים). כרבע מהתלמידים דיווחו על תופעה של חבורות של תלמידים המתנהלים באלימות (בשיעור גבוה יותר בקרב דוברי ערבית בהשוואה לדוברי עברית)

חשוב לציין כי הרוב הגדול (80%) של תלמידי כיתות ה'-ו' דיווחו כי בית הספר עושה מאמצים כדי למנוע אלימות, לעומת 61% בחט"ב ו-53% בחט"ע (בשיעור גבוה יותר במכלר דוברי הערבית בשלבי חינוך חט"ב וחט"ע ובשיעור דומה בין מכלרי השפה בשלבי חינוך יסודי)

סיכום: יחסים בין אישיים בין האי ביה"ס

לאורק השנים נרשמה מלמדת ירידה בשיעורי הדיווח על אילוני
אלימות על סוכיה השונים, בעיקר בשל חינוך יסודי וחט"ב.
חט"ב נרשמה בדרכ ככל יציבות

עם זאת, יש לשים לב כי בהיבט של ונדליות ואניבת חפצים
נרשם בשנה האחרונה שיעור מלמדת מדאי של אידול בשיעורי
הדיווח בעיקר בהתי ספר דוברי עברית בכל שלבי החינוך
לאחר 6 שנים של ירידה בשיעורי הדיווח

בהתי ספר דוברי ערבית - ירידה בדיווחי תלמידים על היבטים
שונים של אלימות: חבורות של תלמידים המציקים לתלמידים
אחרים (נבדק לאורק לזמן רק בסיודי וחט"ב), מעורבות באירועי
אלימות, אלימות מיילולית, פגיעה מיילולית של מורים
בתלמידים והיעדר תחושת מוכנות של מורים, זאת לאחר
עלייה בשיעורי הדיווח בשנת תשע"ד

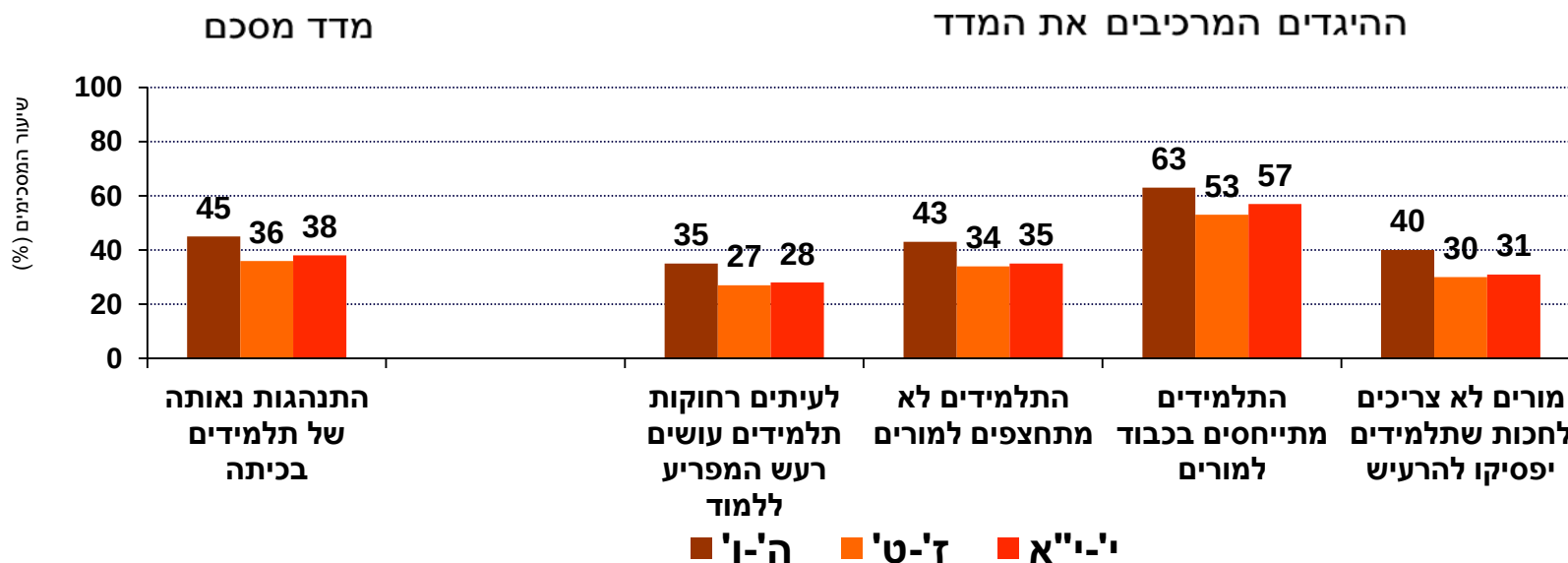
דיווחי התלמידים על התנהגות נאותה תלמידים בכיתה

47

- באופן כללי, פחות ממחצית תלמידי ה'ו' ומעט יותר משליש מתלמידי ז'-ט' ו'י-י"א דיווחו כי הלימודים בכיתות מתאפיינים בהתנהגות נאותה של תלמידים

דיווחי תלמידים

- שיעורי התלמידים בבתי ספר דוברי ערבית המדווחים על התנהגות נאותה גבוהים יותר מאלו שבבתי ספר דוברי עברית בשלוש שכבות הגיל

דיווחי התלמידים על התנהלות נאותה של תלמידים בכיתה

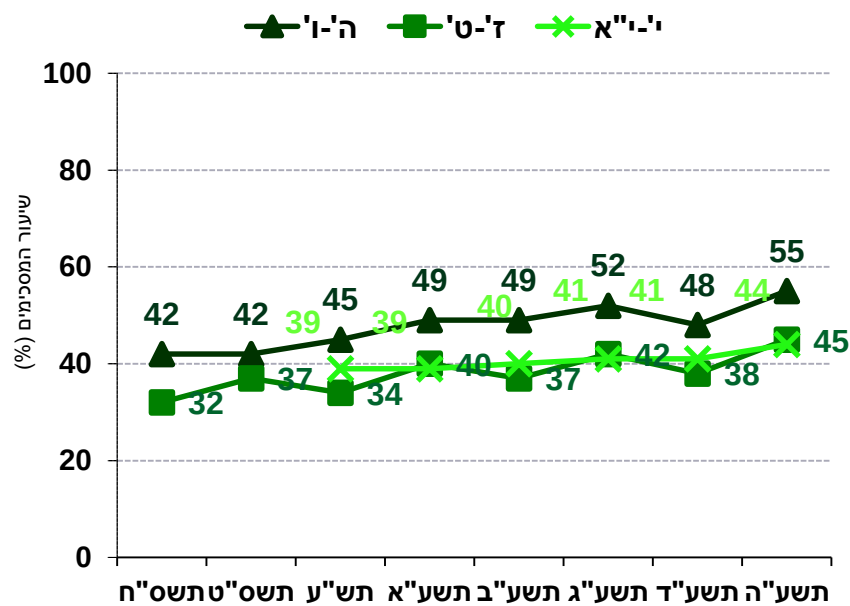
■ לאורך השנים אפשר לזהות מגמה, גם אם לא עקבית, של שיפור

■ יחד עם זה:

□ בארבע השנים האחרונות נרשמה **יציבות** בבתי ספר דוברי עברית

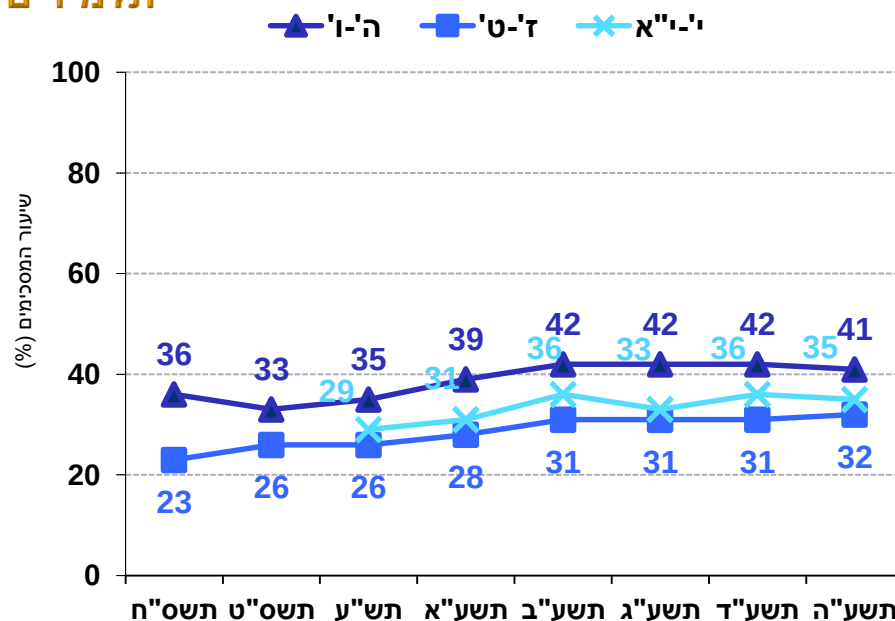
□ בבתי ספר דוברי ערבית נרשמה **עלייה**

דוברי ערבית

דיווחי תלמידים

דוברי עברית

תשתיות וסביבה פיזית

תשתיות וסקיבה פילית בקית הספר

- במטרה לתת תמונה רב-ממדית ומורכבת אודות הסביבה הפיזית של בית הספר נבדק הנושא ממספר זוויות:

✓ סביבה פיזית מטופחת ונקייה בבית הספר (דיווחי תלמידים)

✓ תנאים לשהייה ממושכת בבית הספר (דיווחי מורים)

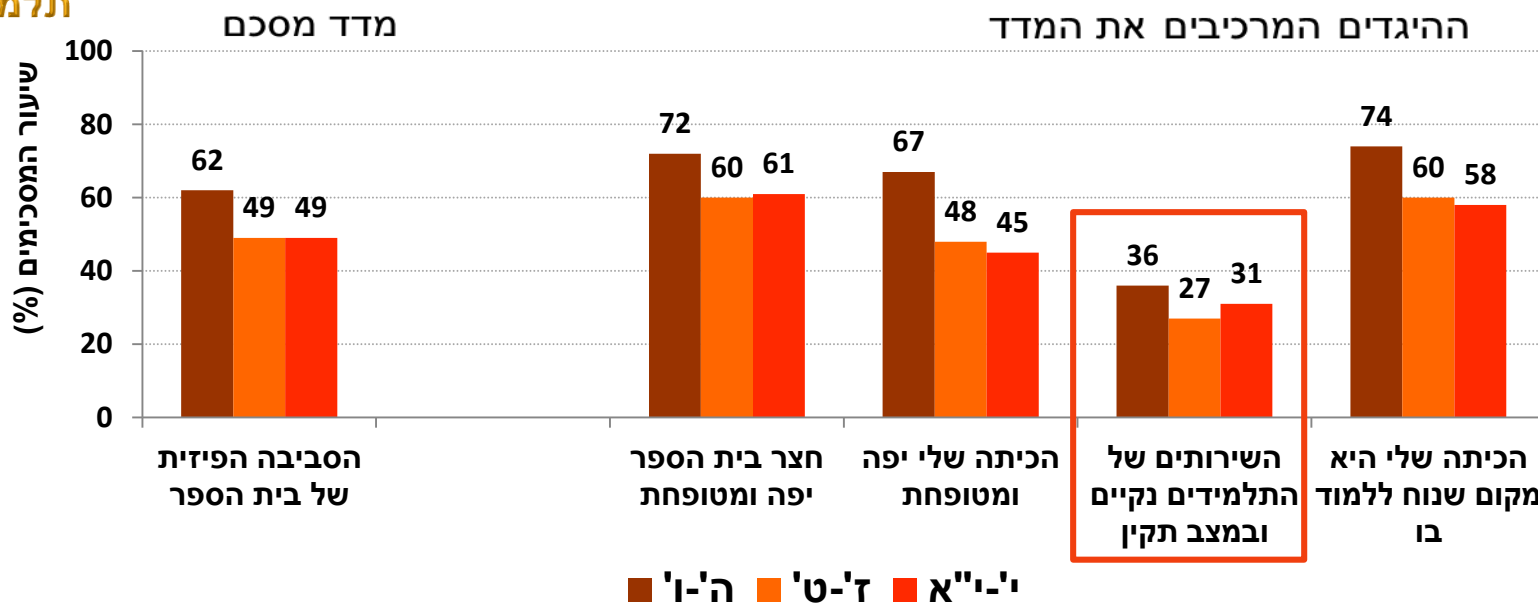
✓ פינת עבודה אישית בבית הספר (דיווחי מורים)

סביבה פזית מטופחת ונקיה

- כמחצית מהתלמידים דיווחו כי הסביבה הפזית בבית ספרם נקייה, מטופחת ומתאימה ללמידה

דיווחי
תלמידים

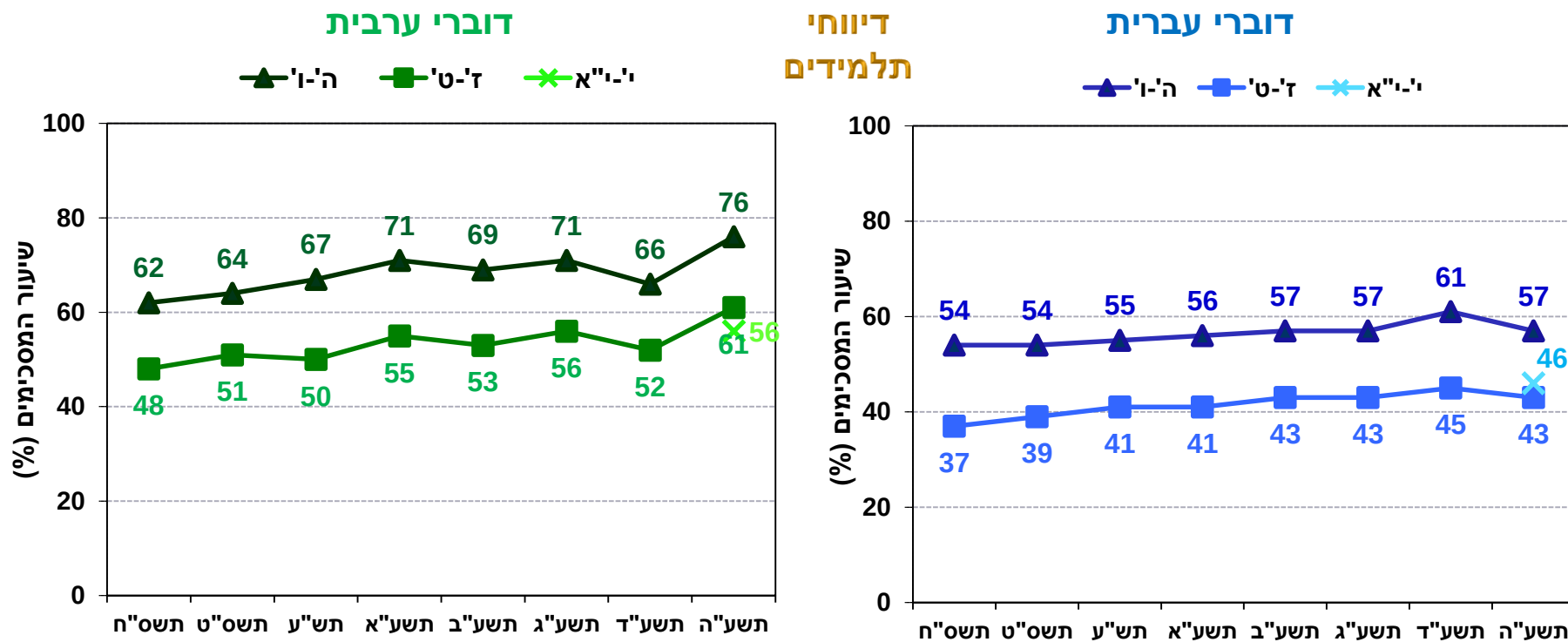

- שיעור גבוה יותר של תלמידים בבתי ספר יסודיים מדווחים על סביבה פיזית נאותה בהשוואה לחט"ב וחט"ע
- המצב בולט לרעה בעיקר בכל הקשור למצב השירותים בבית הספר
- שיעורי הדיווח על סביבה פיזית נאותה גבוהים בהרבה בבתי ספר דוברי ערבית בהשוואה לבתי ספר דוברי עברית

סביבה פיזית מאופחת ונקיה

- סך הכל, ניכרת מגמת עליה בשיעורי המדווחים על סביבה פיזית נאותה

- עם זאת, בין השנים תשע"ד לתשע"ה נרשמה ירידה בבתי ספר יסודיים דוברי עברית, ועלייה בבתי ספר דוברי ערבית

סיכום: תשתיות וסביבה פיזית בבית הספר

מרבית התלמידים (כשני שלישי ביסודי וכמחצית בחט"ה וחט"ז) והמורים (יותר משני שלישי) דיווחו על סביבה פיזית נאותה ועל תנאים מספקים לשהייה ממושכת. עם העלייה בשלבי החינוך נרשמה ירידה בשיעורי הדיווח בהיבטים אלה

לאת וצוד, רק שלישי מהתלמידים דיווחו על תקינות ועל ניקיון שירותי התלמידים ויש לתת את הדעת על סוכיה זו

כמו כן, במרבית ההיבטים שנבדקו לאורך השנים ניכרת מנחת עלייה בשיעורי הדיווח על תשתיות וסביבה פיזית בבית הספר. אם כי יש לשים לב למנחת ירידה מסתמנת בין תשע"ד לתשע"ה בבתי ספר דוברי עברית

היבטים רגשיים מוטיבציוניים בלמידה

היבטים ראשיים אוטיבציוניים בלמידה

- במטרה לתת תמונה רב-ממדית ומורכבת בנושא זה, נבדק הנושא, לפי דיווחי תלמידים, ממספר זוויות:

✓ מוטיבציה אוטונומית ללמידה בקרב התלמידים

✓ (חדש!) מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה →

✓ (חדש!) מאמצי בית הספר לעידוד מוטיבציה וסקרנות

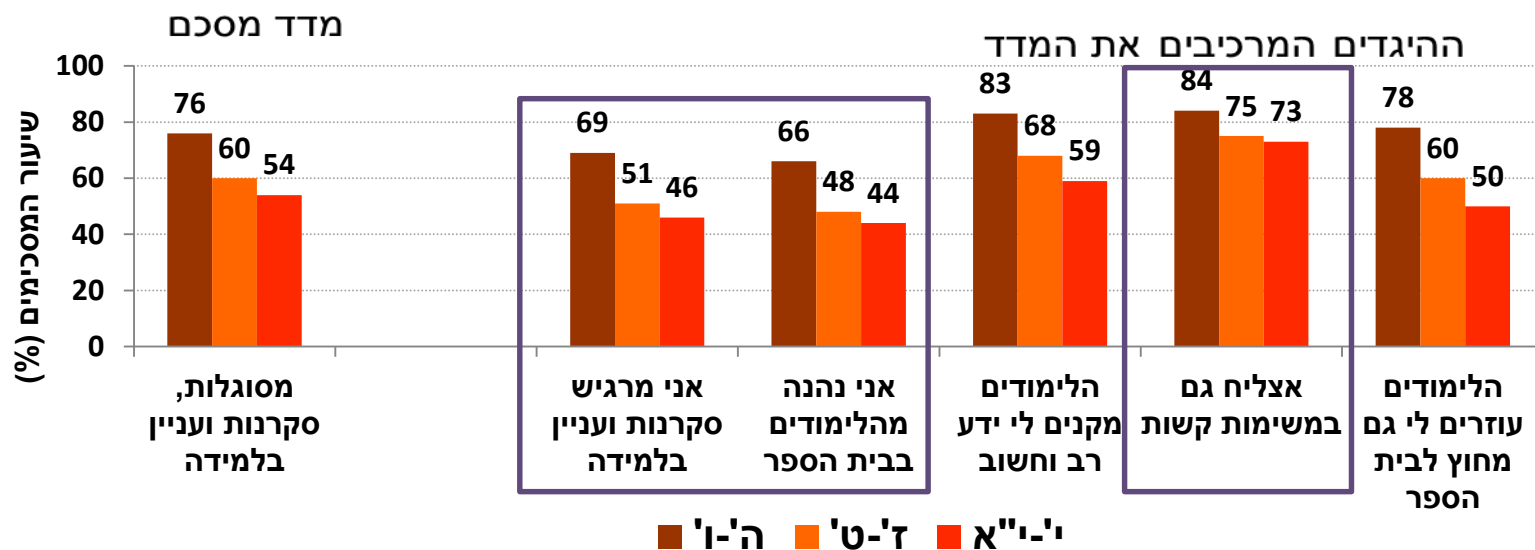
→ בקרב התלמידים

מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה

- תלמידים ביסודי מדווחים יותר על מסוגלות, סקרנות ועניין בלמידה (שלושה רבעים) מתלמידים בחט"ב (כשני שלישים) ובחט"ע (כמחצית)

דיווחי תלמידים

- בקרב דוברי ערבית נרשמו שיעורי הסכמה גבוהים יותר בשלוש שכבות הגיל:

- הפער הגדול ביותר נרשם בהיגדים "אני מרגיש סקרנות ועניין בלימודים" ו-"אני נהנה מהלימודים בבית הספר"
- הפער הנמוך ביותר נרשם בהיגד "אצליח גם במשימות קשות"

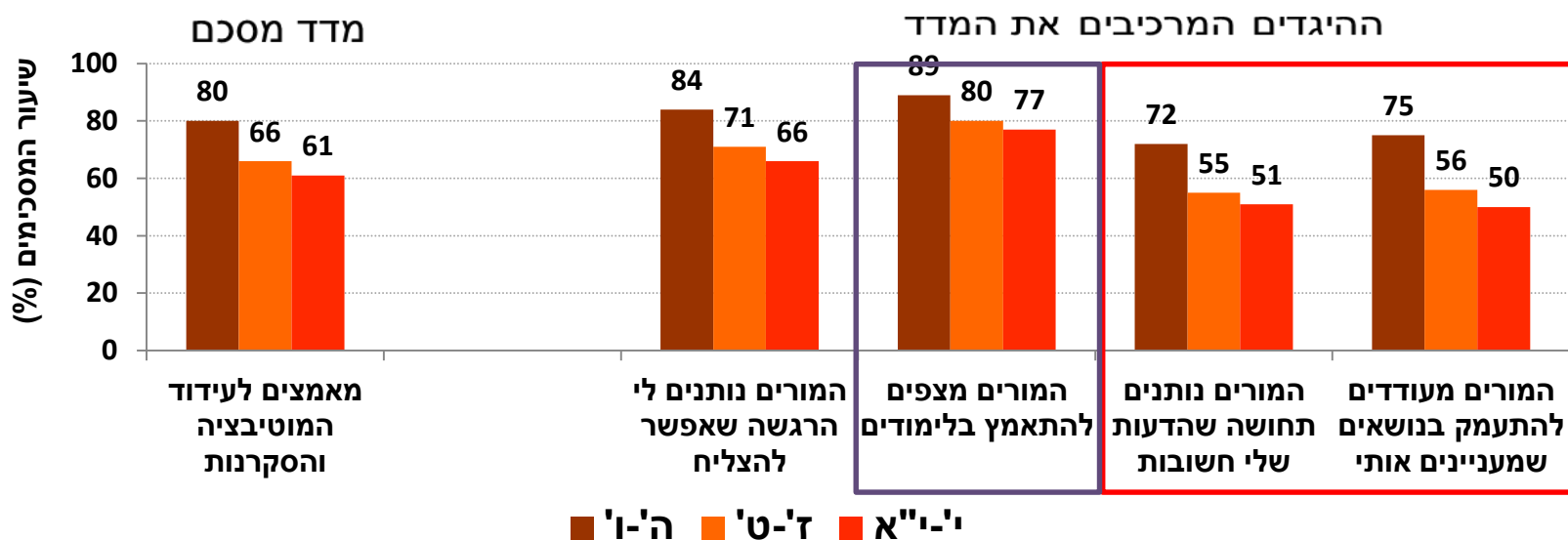

מאמצים לצידוד האוטיזם והסקרנות

- בהתאמה, תלמידים ביסודי מדווחים יותר על מאמצים שהמורים עושים לעידוד המוטיבציה והסקרנות (יותר משלושה רבעים) מתלמידים בחט"ב ובחט"ע (כשני שלישים)

דיווחי תלמידים

- שיעורים נמוכים יחסית נרשמו בכל הנוגע לתחושה שהמורים נותנים לתלמידים שהדעות שלו חשובות ועידוד המורים להתעמק בנושאים שמעניינים את התלמיד
- בבתי"ס דוברי ערבית דיווחו על שיעורי הסכמה גבוהים יותר מתלמידים בבתי ספר דוברי עברית (פערים של כ-10%-20%) בכל ההיגדים, מלבד דיווח התלמידים על ציפיות המורים מהתלמידים להתאמץ לימודים

סיכום: היבטים ראשיים מוטיבציוניים בלמידה

באופן כללי, כ-80% מתלמידי ה'-ו' וכשני שלישים מתלמידי ל'-י"א מתאפיינים ברמה גבוהה של מוטיבציה אוטונומית (פנימית)

כמו כן, כשלושה רבעים מבין התלמידים בשכבת א' ה'-ו', 60% מבין תלמידי ל'-ט' ו- 54% מבין תלמידי י'-י"א דיווחו על מסוגלות, סקרנות וצניין בלמידה.

באופן כללי ניתן לראות כי שיצורים גבוהים יותר של תלמידים דיווחו על למידה מתוך חשיבות הלמידה בהשואה ללמידה מתוך צניין וסקרנות.

בהתאמה, כ-80% מבין התלמידים בשכבת א' ה'-ו' וכשני שלישים מבין התלמידים בשכבות א' ל'-י"א דיווחו כי הבית הספר נעשים מאמצים כדי לעודד מוטיבציה וסקרנות בקרב התלמידים.

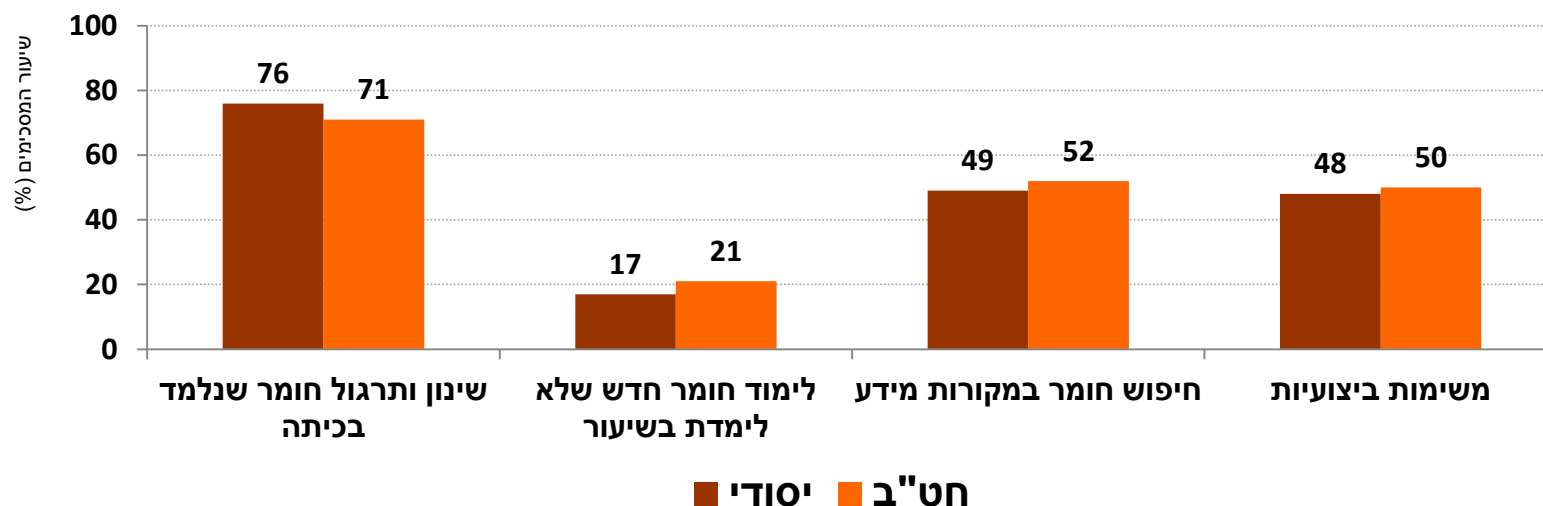
בקרב תלמידי דוברי ערבית שיצורי הסכמה גבוהים יותר בהשואה לדוברי עברית

דיווחי האורים על סוגי האסלות שניתנו לתלמידים באסלת שיצורי הבית

- סוג המטלה הנפוץ ביותר הוא שינון ותרגול של חומר שנלמד בכיתה כמחצית מהמורים נותנים משימות של חיפוש חומר במקורות מידע ומשימות ביצועיות. הפרקטיקה הפחות נפוצה היא מתן שיעורי בית שעניינם לימוד חומר חדש

דיווחי מורים

- שיעורי הדיווח על לימוד חומר חדש, חיפוש חומר ומשימות ביצועיות גבוהים יותר בחט"ב בהשוואה ליסודי, ואילו שיעורי הדיווח על שינון ותרגול גבוהים יותר ביסודי בהשוואה לחט"ב
- ככלל, מורים בבתי"ס דוברי ערבית דיווחו בשיעורים גבוהים יותר מעמיתיהם בבתי"ס דוברי עברית על מתן כל אחת מהמטלות הנ"ל

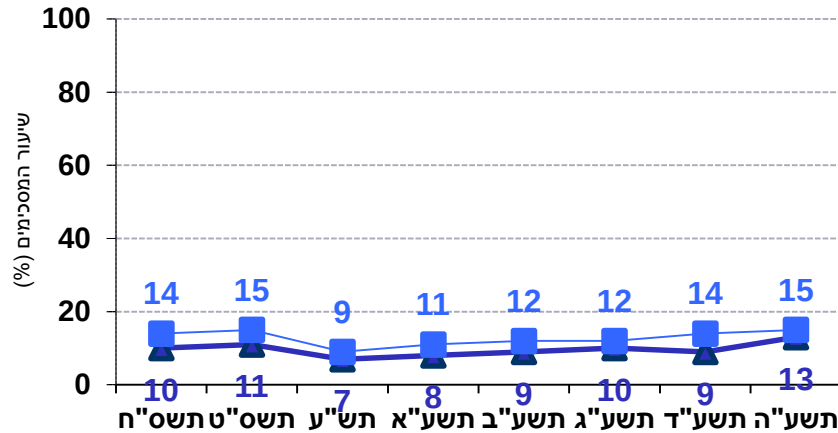

דיווחי האורים על סוגי האטלות שניתנו לתלמידים באסכרת

שיעורי הבית - דאורי עברית

לימוד חומר חדש שלא לימדת בשיעור

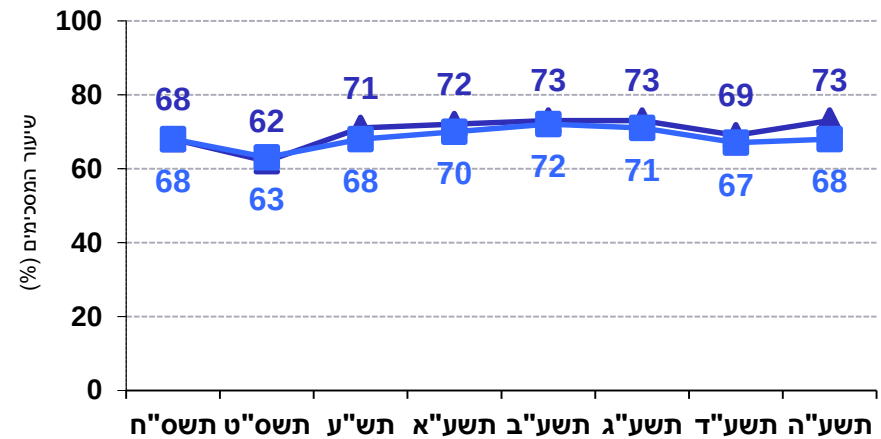
יסודי חט"ב

דיווחי מורים

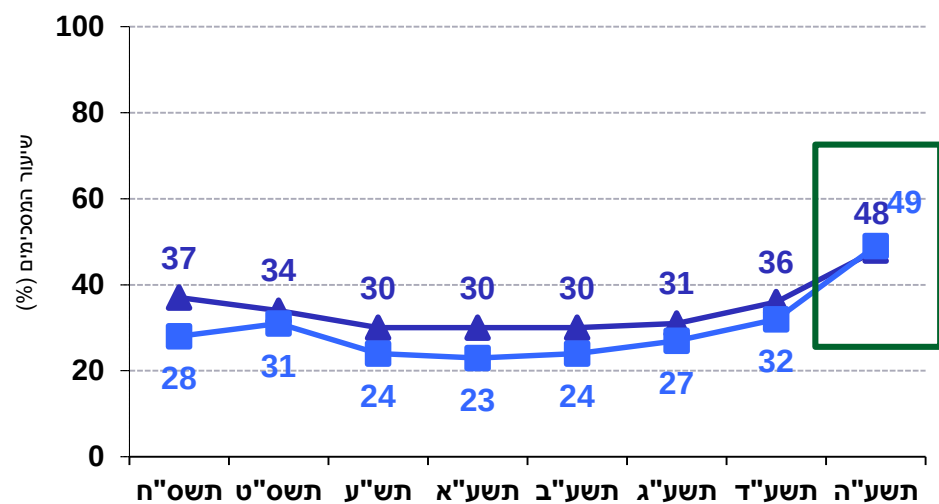
שינון ותרגול של חומר שנלמד בכיתה

יסודי חט"ב

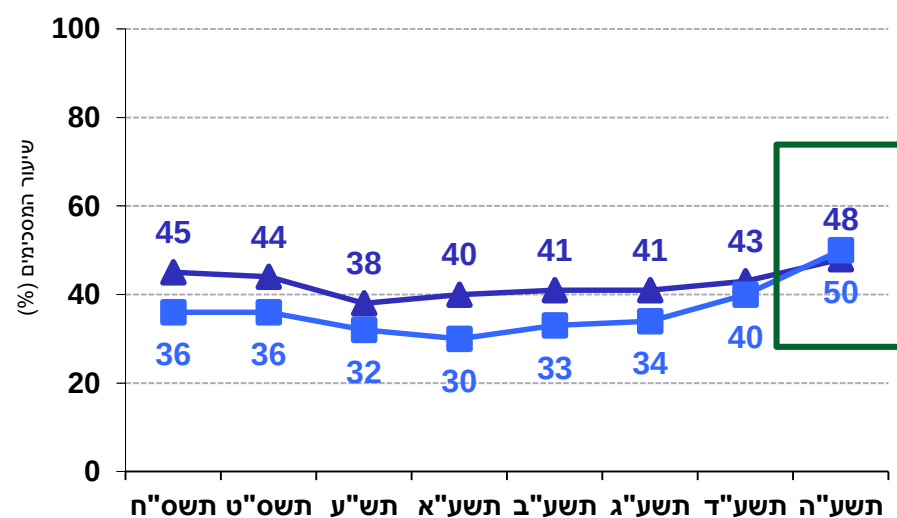
משימות ביצועיות כגון: עבודת חקר, עריכת ניסוי, עריכת ריאיון וכד'

יסודי חט"ב

חיפוש חומר באינטרנט, בספרים או במקורות מידע אחרים

יסודי חט"ב

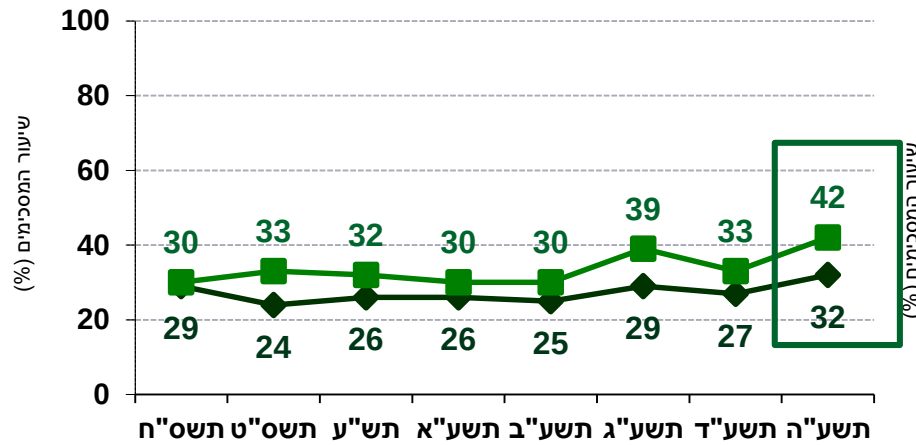

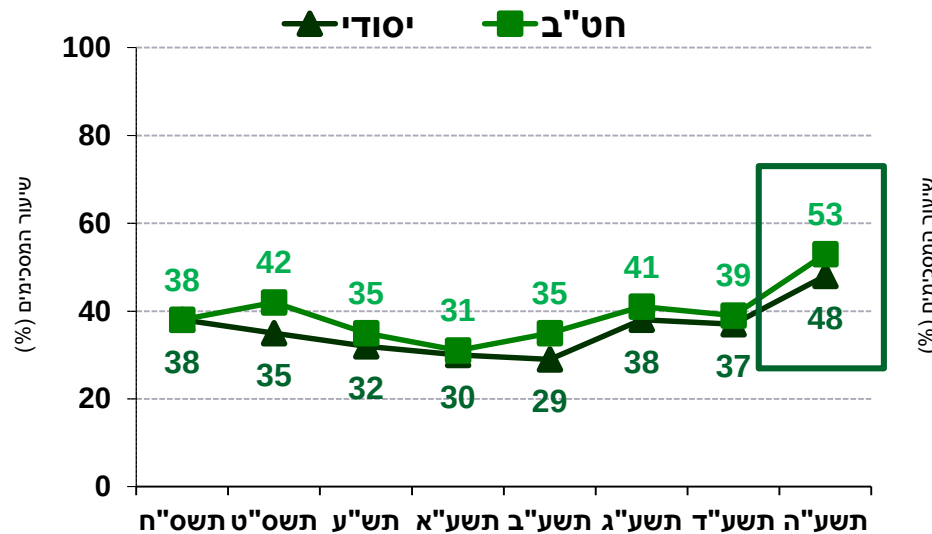
דיווחי המורים על סוגי המטלות שניתנו לתלמידים במסגרת שיעורי הבית – דו"רי ערבית

דיווחי מורים

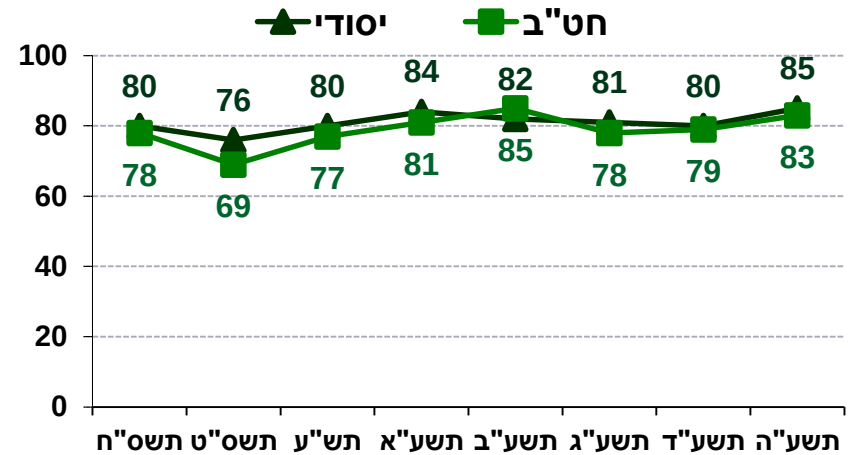
לימוד חומר חדש שלא לימד בשיעור
יסודי חט"ב

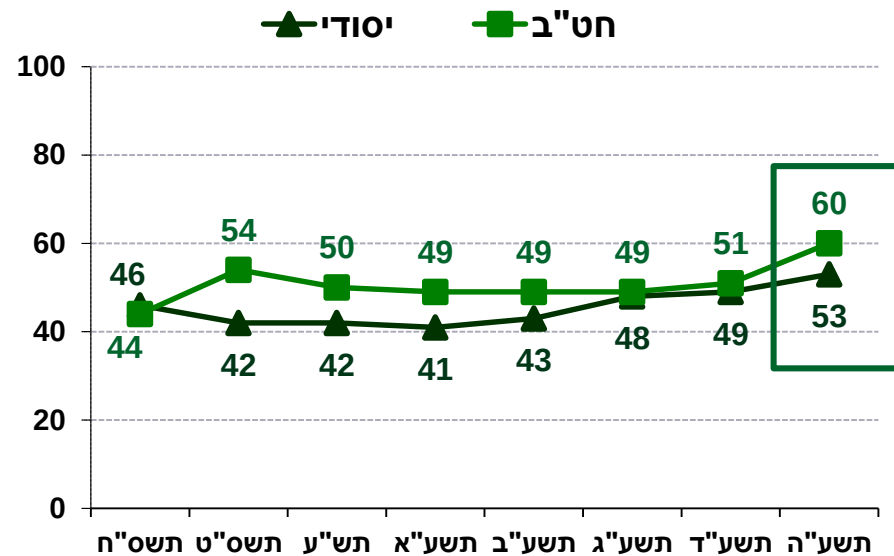
משימות ביצועיות כגון: עבודת חקר, עריכת ניסוי, עריכת ריאיון וכד'

שינון ותרגול של חומר שנלמד בכיתה

חיפוש חומר באינטרנט, בספרים או במקורות מידע אחרים

חשיבות תעודת הבגרות

חשיבות תעודת הבגרות

■ במטרה לתת תמונה רב-ממדית ומורכבת בנושא זה, נבדק הנושא, לפי דיווחי תלמידים, ממספר זוויות:

→ ✓ תפיסת חשיבות תעודת הבגרות

→ ✓ שאיפות וכוונות לקבלת תעודת בגרות

✓ שאיפות וכוונות לסיום הלימודים

✓ (חדש!) תמיכה ועידוד המורים בלימודי התלמידים לקראת בחינות הבגרות →

→ ✓ מידת ההלימה בין כישורי התלמיד ולימודיו בבית הספר

✓ מידת ההלימה בין מסלול הלימודים לבגרות לבין כישורי התלמיד

✓ מידת ההלימה בין היקף יחידות הלימוד לבין יכולות התלמידים

→ ✓ תפיסת תפקיד בית הספר כמכשיר לחיים

תפיסת חשיבות התעודה ותפיסת האסכולות להשיגה

- כ- 90% מתלמידי יו"א בשני מגזרי השפה מדווחים כי הם **מייחסים חשיבות לתעודת הבגרות**. לאורך השנים תשע"ב-תשע"ה נרשמה עלייה קלה בשיעורי המדווחים על תפיסת חשיבות תעודת הבגרות
- זאת ועוד, 86% מהתלמידים בחט"ע מאמינים **שעד סוף י"ב יצליחו לקבל תעודת בגרות מלאה**. שיעורים אלו גבוהים יותר בבתי"ס דוברי עברית (90%) לעומת דוברי ערבית (74%). שיעור זה נשאר קבוע בתשע"ב-תשע"ה

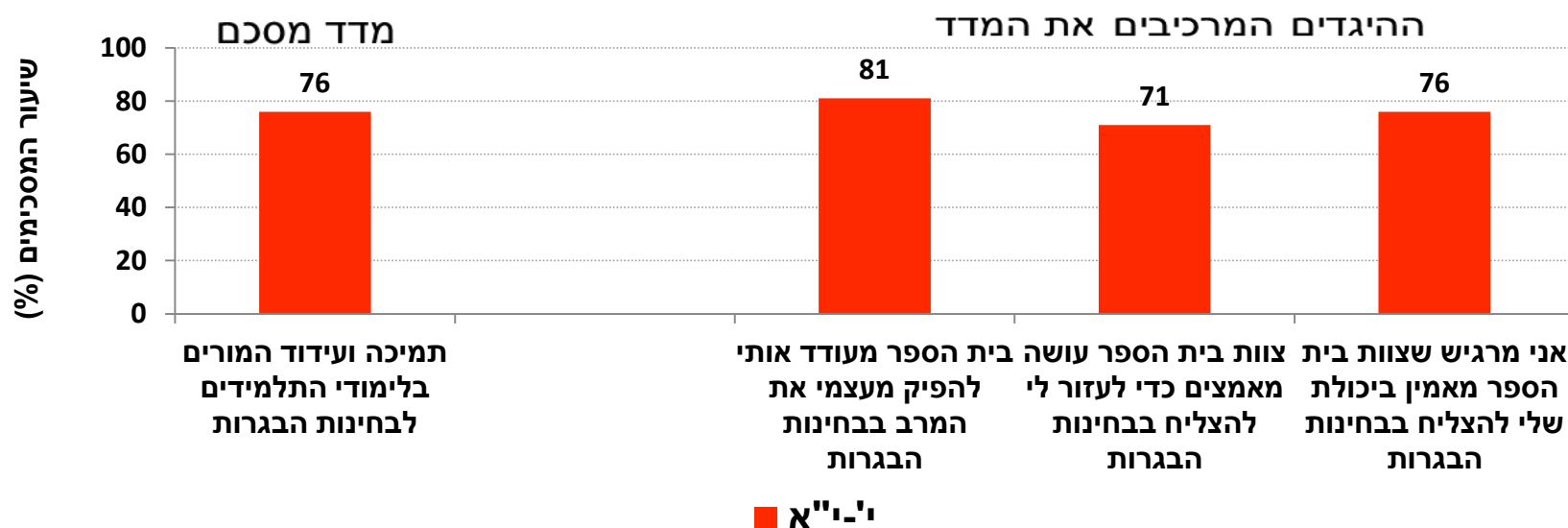

תמיכה וצידוד האורים באימוני התלמידים בהחנות הספרות

- יחד עם זאת רק כ- 76% מהתלמידים מדווחים כי חשים שהמורים תומכים ומעודדים אותם בלימודיהם לקראת הבגרות

דיווחי תלמידים

מידת ההלימה בין כישורי התלמיד וליומיו בבית הספר

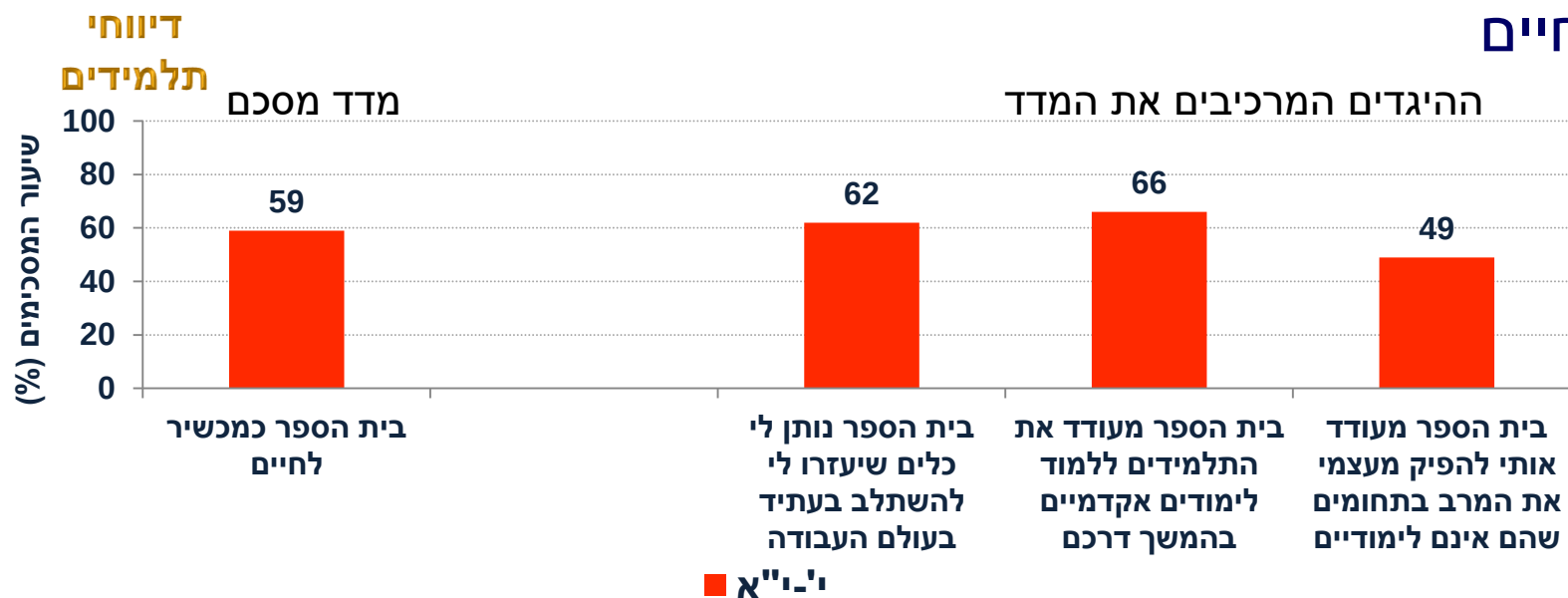
66

- תלמידים נשאלו האם בית הספר **מכוון אותם למסלול לימודים שמתאים ליכולותיהם**. כ- 80% התלמידים בשני מגזרי השפה ציינו כי ביה"ס אכן מכוון אותם למסלול המתאים ליכולותיהם
- שיעור זה נשאר יציב לאורך השנים
- עם זאת, שיעור לא מבוטל (כ-15%) חשו כי בית הספר מכוון אותם למסלול לימודים שהוא **נמוך** מיכולותיהם
- עוד באותו הקשר נשאלו התלמידים בכיתות י'-י"א האם ביה"ס **מעודד את תלמידיו לצבור יחידות לימוד לבגרות בהתאם ליכולות התלמידים**. כ- 70% מהתלמידים דיווחו כי ביה"ס מעודד את התלמידים לצבור יחידות לימוד בהיקף המתאים ליכולותיהם. שיעור זה נותר יציב לאורך השנים
- זאת ועוד, כ- 20% דיווחו כי ביה"ס מעודד את התלמידים לצבור **יותר** יחידות לימוד - מעבר ליכולת התלמידים
- השיעור גבוה יותר בבתי ספר דוברי הערבית

בית הספר כמכשיר לחיים

- כ-60% מהתלמידים ציינו כי הם תופסים את תפקיד בית הספר כמכשיר לחיים

- דיווחים נמוכים יחסית נרשמו בתפיסת התלמידים את ביה"ס כמעודד את התלמיד להפיק מעצמו את המרב בתחומים שאינם לימודיים
- בית הספר נתפס כמכשיר לחיים יותר בקרב דוברי ערבית לעומת דוברי עברית

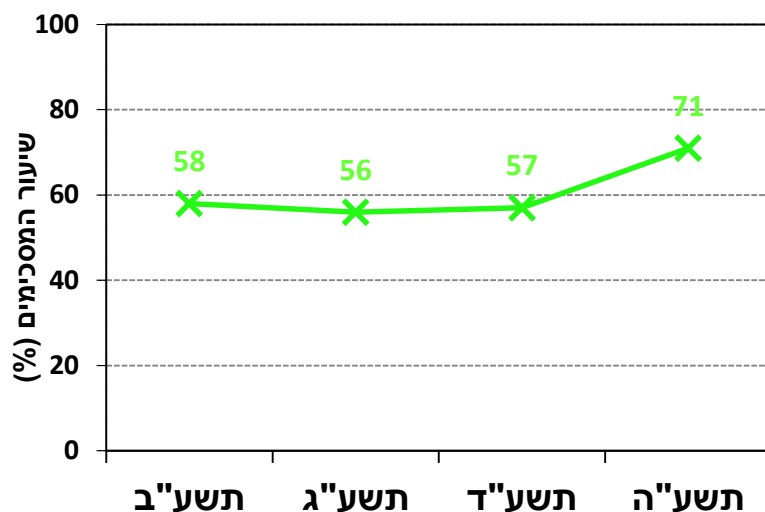
בית הספר כאכסיר לחיים

- בתשע"ה נרשמה עלייה ניכרת בשיעור המסכימים עם המדד בקרב תלמידים משני מגזרי השפה

דיווחי תלמידים

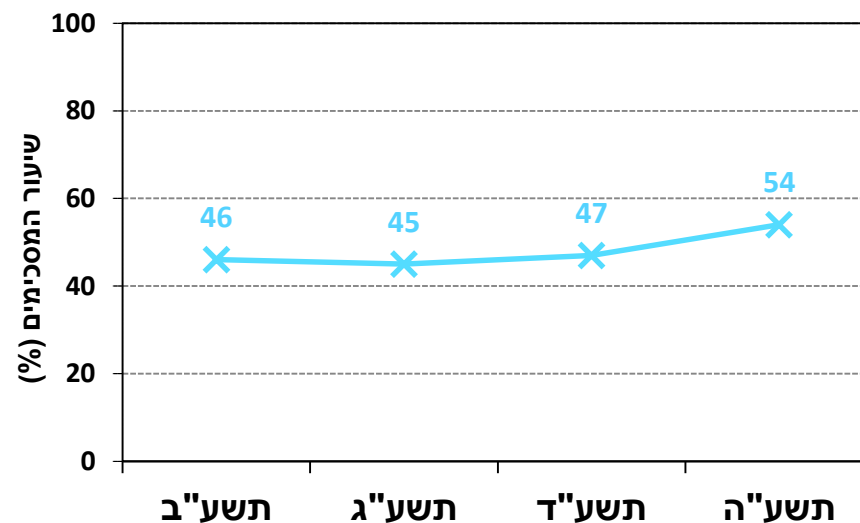
דוברי ערבית

י-י"א

דוברי עברית

י-י"א

- מעניין לציין כי מבין שלושת ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם, עיקר העלייה בדיווחי התלמידים נרשמה בעיקר בשני ההיגדים העוסקים בבית הספר כנותן כלים להשתלב בעולם העבודה ובבית הספר כמעודד השקעה גם בתחומים שאינם לימודיים, בבתי ספר דוברי ערבית

סיכום: חשיבות תעודת הבטוחות

ממקט על ניתן לראות, כי רוב תלמידי החט"ע מדווחים כי הם מייחסים חשיבות לתעודת הבטוחות, מאמינים כי יסיימו את הלימודים בבית הספר בו הם לומדים וכי עד סוף י"ה יצליחו לקבל תעודת בטוחות

אחוזים נמוכים יותר (כ- 75%) מדווחים כי הם לוכים לתמיכה וצידוד בלימודים ממורה וכי מוריהם מכוונים אותם למסלול לימודים מתאים ליכולותיהם ולצרכי יחידות לימוד בהיקף מתאים. בשנה האחרונה ניכרת מידת עליה קלה ברוב המדדים הללו בעיקר בתי ספר דוברי ערבית

יחד עם זאת רק כ-60% מהתלמידים חשים שבית הספר מכין אותם לחיים שאחרי בית הספר. ניכרת מידת שיפור מעצמות בנושא לה בשנה האחרונה (בעיקר בתי ספר דוברי ערבית)

חינוך חברתי וערכי בבית הספר

חינוך חברתי ואזרחי בבית הספר

- במטרה לתת תמונה רב-ממדית ומורכבת בנושא זה, נבדק הנושא, לפי דיווחי תלמידים, ממספר זוויות:

✓ מעורבות חברתית של תלמידים

✓ מאמצי בית הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית (דיווחי תלמידים)

✓ מאמצי בית הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית (דיווחי מורים)

✓ (חדש!) קידום סובלנות כלפי האחר והשונה

✓ היעדר סובלנות כלפי האחר והשונה (דיווחי תלמידים)

✓ מאמצי בית הספר לקידום סובלנות כלפי האחר והשונה (דיווחי תלמידים)

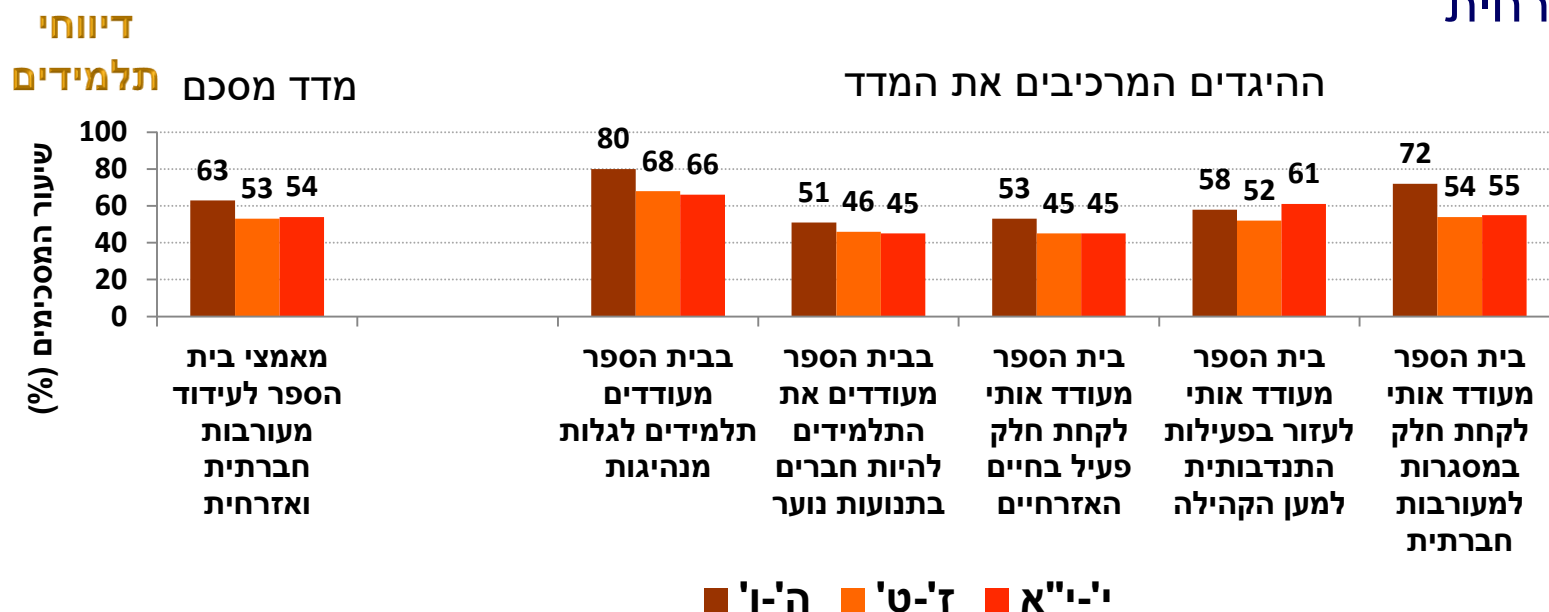
✓ מאמצי בית הספר לקידום סובלנות כלפי האחר והשונה (דיווחי מורים)

מאמצי בית הספר לעידוד מעורבות חברתית ואזרחית

- באופן כללי, כשני שלישים מן התלמידים ביסודי וכמחצית מן התלמידים בשלבי הגיל חט"ב וחט"ע דיווחו כי בית ספרם משקיע מאמצים לעידוד תלמידים למעורבות חברתית ואזרחית

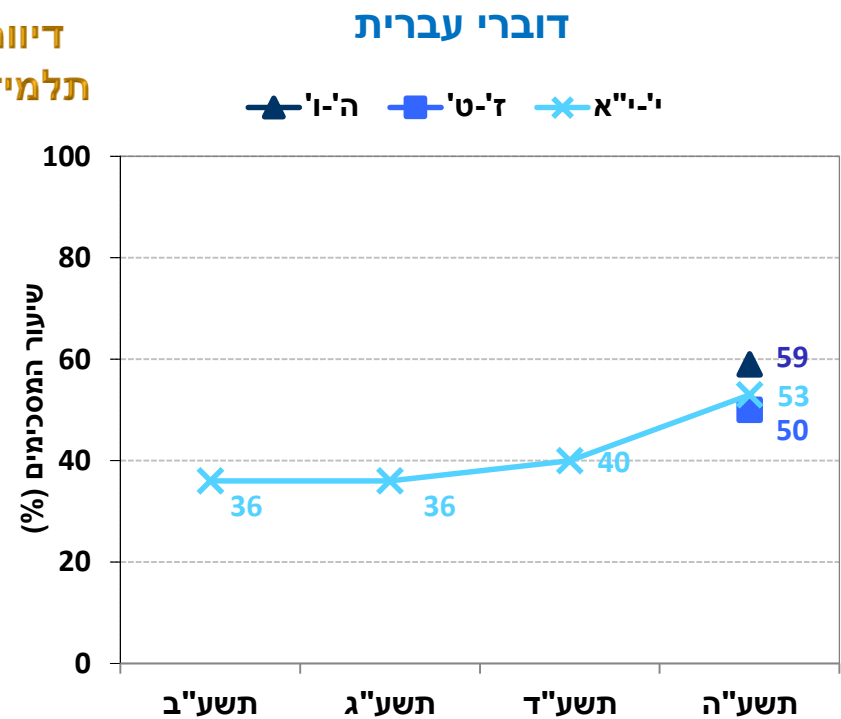
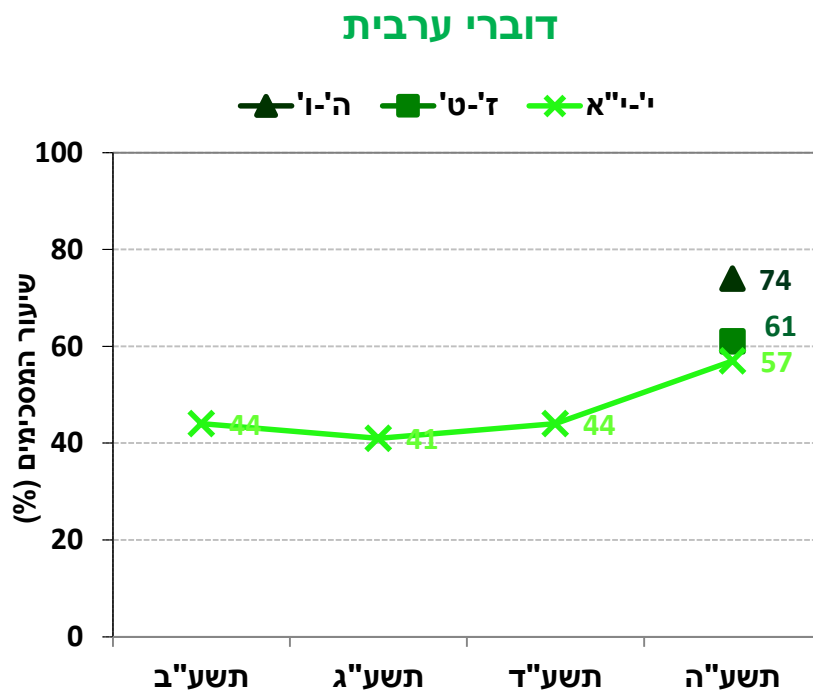
- בכל שכבות הגיל שיעורי הדיווח במגזר דוברי הערבית גבוהים יותר משיעורי הדיווח במגזר דוברי העברית
- שיעורי הדיווח בקרב תלמידים דוברי עברית נמוכים בעיקר בשכבת הגיל חט"ב ואילו בקרב תלמידים דוברי ערבית שיעורי הדיווח הנמוכים ביותר נרשמו בשכבת הגיל חט"ע

מאמצי בית הספר לצידוק מצורבות חברתית ואזרחית

- נרשמה עלייה ניכרת בשיעורי הדיווח של התלמידים בחט"ע, משני מגזרי השפה, שעיקרה בין השנים תשע"ד לתשע"ה

- מבין ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם, עיקר העלייה בדיווחי התלמידים נרשמה בהיגד העוסק בעידוד תלמידים לגלות מנהיגות

סיכום: חינוך חברתי וארכי הבית הספר

ממט על ניתן להסיק, כי הן לפי דיווחי התלמידים (יותר ממחצית) והן לפי דיווחי המורים (כשני שלישים) בית הספר מקיץ מאמצים לעידוד תלמידים למעורבות חברתית ולנרחית, כפי שמתבטא בעידוד מנהיגות, עידוד פעילויות התנדבותיות וקיום פעילויות בית ספריות נוספות למען הקהילה והחברה הבית הספר ומחוצה לו

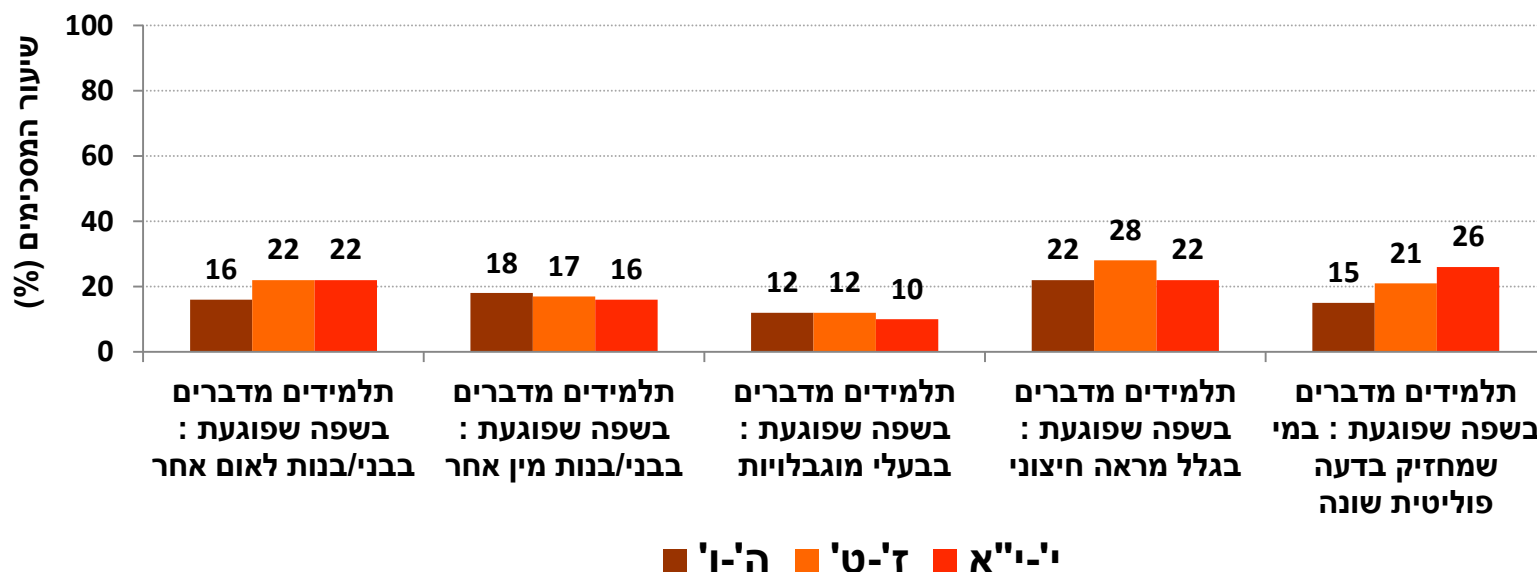
פעילויות אלו נפוצות יותר בבתי ספר יסודיים מאשר בחט"ב ובחט"ע, ויותר בבתי ספר דוברי ערבית מאשר בבתי ספר דוברי עברית לפי דיווחי התלמידים

ניכרת מנחת עליה בשנה האחרונה בחט"ע, הן לפי דיווחי התלמידים והן לפי דיווחי המורים

היצדד סובלנות כלפי האחר והשונה

- בין עשירית לרבע מהתלמידים דיווחו על היבטים שונים של חוסר סובלנות כלפי האחר והשונה.

דיווחי
תלמידים

- נמצא הבדל בין שכבות הגיל השונות, במיוחד:

בהיגד המתייחס לבני/בנות לאום שונה (16% ביסודי לעומת 22% בחט"ב ובחט"ע)

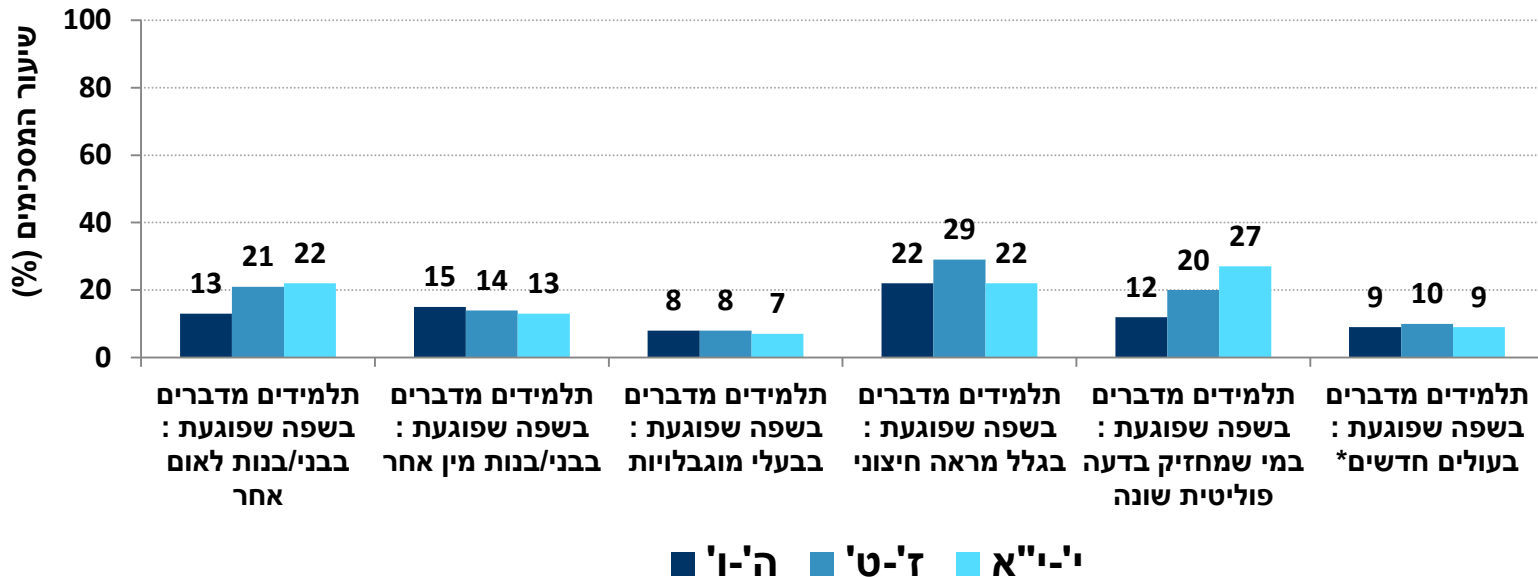
בהיגד המתייחס למי שמחזיק בדעה פוליטית שונה (15% ביסודי, 21% בחט"ב ו-26% בחט"ע)

היצדד סובלנות כלפי האחר והשונה

דיווחי תלמידים

דוברי עברית

■ בקרב תלמידים דוברי עברית נרשמו הבדלים בשיעורי ההסכמה עם ההיגדים השונים:

□ שיעורי ההסכמה הגבוהים ביותר נרשמו להיגד העוסק בפגיעה בשל מראה חיצוני

□ שיעורי ההסכמה הנמוכים ביותר היו עם ההיגד העוסק בפגיעה בשל מוגבלות

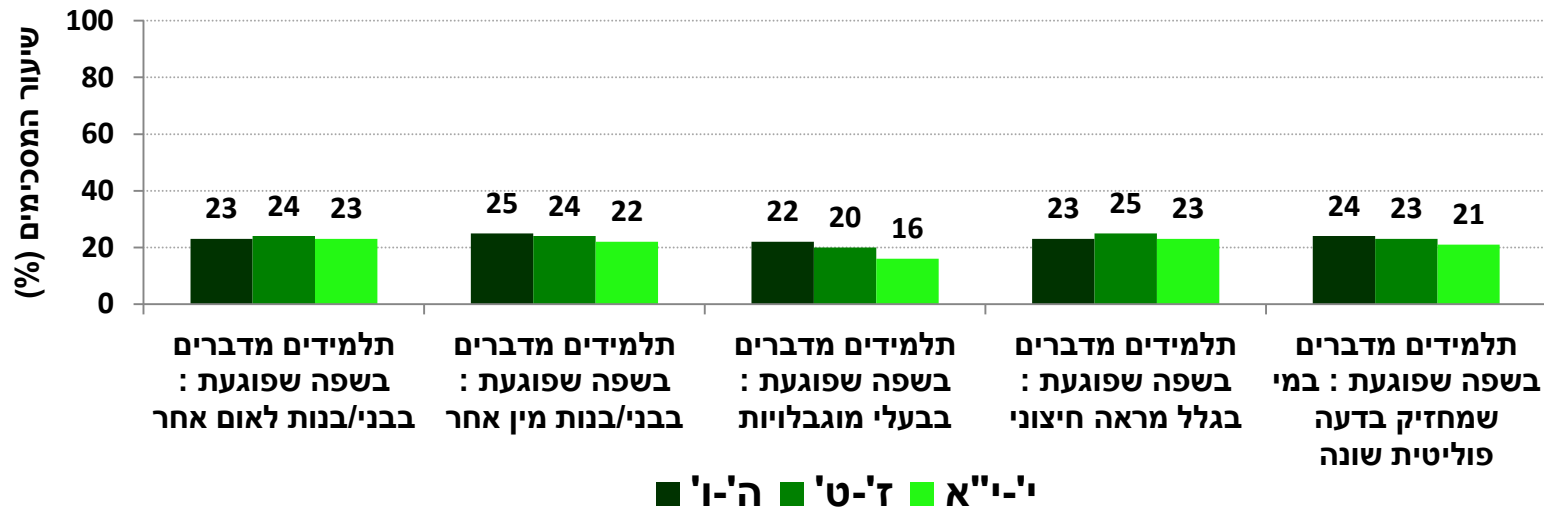
■ כ-9% מתלמידי בתי"ס דוברי עברית דיווחו על מקרים של שפה פוגעת בעולים חדשים

היצדד סובלנות כלפי האחר והשונה

דיווחי
תלמידים

דוברי ערבית

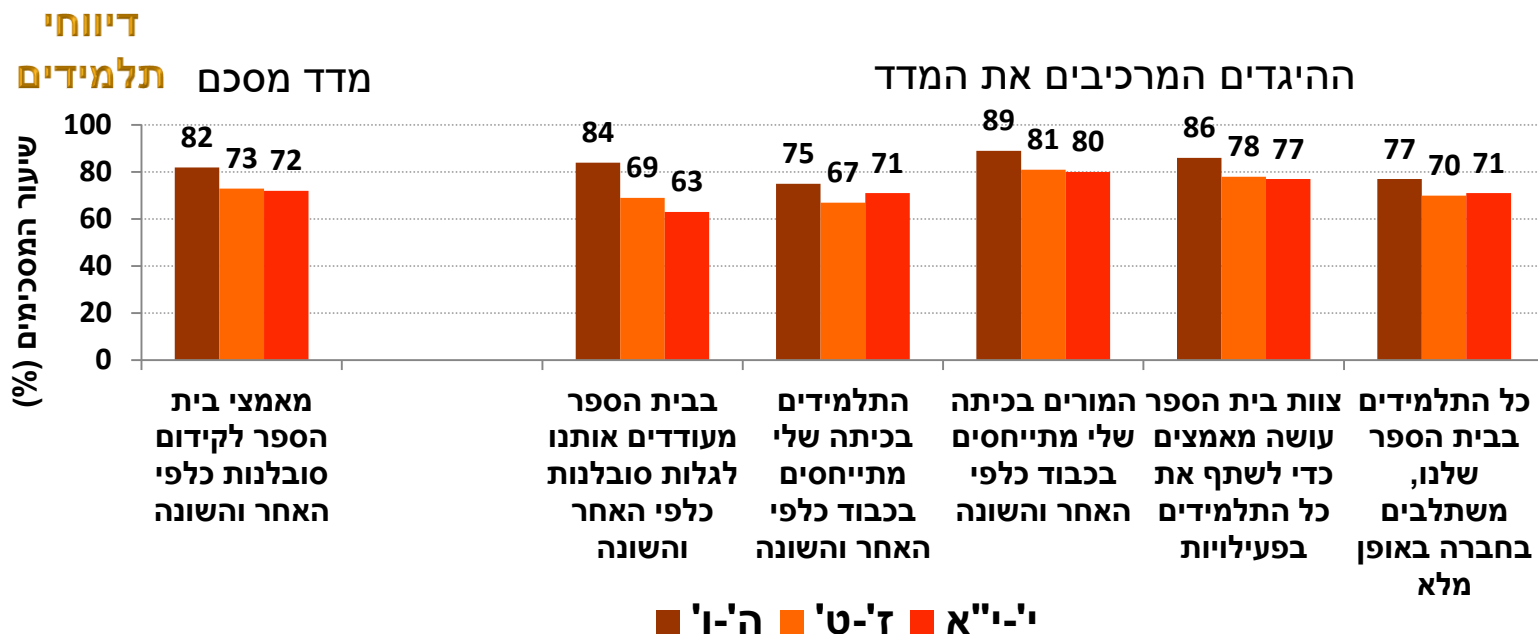

- שיעורי הסכמה בקרב תלמידים דוברי ערבית אחידים למדי בכל ההיגדים ועמדו על כ- 25%

מאמצי בית הספר לקידום סובלנות כלפי האחר והשונה

- 82% מהתלמידים בשכבת גיל ה'-ו', וכ-73% בשכבות גיל ז'-ט' ו-י-י"א דיווחו כי בית הספר מקדם סובלנות כלפי האחר והשונה

- לא נרשמו הבדלים בשיעורי ההסכמה עם המדד המסכם בין תלמידים דוברי ערבית לתלמידים דוברי עברית

סיכום: סובלנות כלפי האחר והשונה

לפי דיווחי רוב התלמידים, והן לפי דיווחי רוב המורים, כתי הספר עושים מאמצים לקידום סובלנות כלפי האחר והשונה

שיעור גבוה יותר בהתייחסות לספר יסודיים, מאשר בחט"ה וחט"ע

יחד עם זאת עדיין, לפי דיווחי התלמידים, כרבע מהתלמידים דיווחו כי הכיתה מתנהלת שיחות בשפה פוגעת באלל המראה החיצוני, כחמישית דיווחו על מקרים של שפה פוגעת בהנ"בנות לאם אחר או בעצמי עמדות פוליטיות שונות. כ-17% דיווחו על מקרים של שפה פוגעת בהנ"בנות מן אחר וכ-11% דיווחו על שפה פוגעת בעצמי מובליות

תודה!

שאלות? הערות?